Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной 24-нэй гарана | № 96 (17819) | 1988 оной апрелиин 24, воскресени | Сэн 3 мүн.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

У К А З

СССР-эй Верховно Советые зарлаха тухай

СССР-эй Верховно Советэй Президиум иигэжэ тогтообо:

Совет Социалис Республикануудай Союзай арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Советэй юһэдэхи сессиие 1988 оной майн 24-дэ, Москва хотодо зарлаха.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ГРОМЫКО.
СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль. 1988 оной апрелиин 22.

• • •

СССР-эй арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Советэй юһэдэхи сессиин үзэмжэдэ эдэ асуудалнууд табигдаха гэжэ СССР-эй Верховно Советэй Президиум мэдээсэнэ:

1. Кооперацн тухай СССР-эй Хуулиин проект тухай.
2. КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, гэр байрын ба соёлой-ажаһуудалай барилгын программые дүүргэхэ талаар совет ба ажахын органуудай ябуулха худэлмэри тухай.
3. СССР-эй Верховно Сүүдэй ажал ябуулга тухай тоосоон.
4. СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указуудые баталха тухай.

КПСС-эй ОБКОМОЙ X ПЛЕНУМ

ҮЗЭМЖЭТЭЙГЭЭР, АШАГ ҮРЭ ӨХЭТЭЙГЭЭР ХҮДЭЛХЭ

КПСС-эй XXVII съездын, партиин ЦК-гай Пленумуудэй шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, промышленна комплексые хүтэлбэрилгын онол арганнуудые, түхэл шэнжые хубилган шэнэдхэхэ ай асуудалаар Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, ликын Гүрэнэй агропромой түрүүлэгшэ А. И. ПЛОТНИКОВОЙ хэһэн тоосоото элидхэлһэ

...ные хүтэлбэрилгын—Гүрэнэй аг... ...ниидэгдэһэнэй хо... ...ргүүтэй саг үнгэр... ...ниидэлшэ хэлэнэ. ...ймалдаа республи... ...ихатын, эдэ хоо... ...шленностиин, ба... ...таран ажахынууд ...приятинууд оро... ...ин Мелиорациин ...ай ажахын мини... ...ихлэмэ талханай ...ной промышлен... ...ивлени, Ой мо... ...ин министерство, ...ибориилгын ажа... ...ин, Буркоопсоюз, ...ном», «Рыбакколх... ...ыг мэдэ ороно.

...болон фермэнүүд... ...продукциие ха... ...ибосоруулха, ху... ...ибэриие нэгэдүүл... ...ыг ехэтэ комплекс ...ыотагай нөөсэнүүд... ...ролой эуйлнүүдые ...ыг, нүн зоние һайн ...ые үндэһөөрнь ...гол зорилготой ...ибэриин хүтэлбэ... ...ромжуулан һайжа... ...ын тоосоо, хам... ...ын, арендна под... ...ибэрүүлхэ хэм... ...огӧгдожо бэе... ...ай ашаар агропро... ...комплексын үйлэд... ...ыг, һайн тээшээ ...ыг хүгжөөгдэжэ ...ыг үлэлэхэ үндэһэн

Ой модоной ажахын, Мелиорациин ба үнаһай ажахын министерствэнүүд, хилээмэ талханай продукциин, хилээмэ баридаг болон макароной промышленностиин управленинүүд, «Байкалрыбпром», «Главохота» технико-экономическа үрэ дүнгүүдэйнгээ талаар түсэбтэ дааг...барияа дүүргэнэ. Эд хэрэглэг...шэдэй кооперацин системэ...дэшье рознично эд бараанай эрьесын хэмжээн ехэ болгоо...

Гэхэтэй хамта республикын аграрна сектортэ зарим тэ...ды үрэ дүнгүүдэй туйлагда...башье, агропромышленна комплексые үндэһөөрнь хубилган шэнэдхэхэ талаар эрид ехэ хубилалта үшөөл туйлагдаагүй байна гэжэ элидхэлшэ онсолон тэмдэглэнэ. Даб дээрэ хэгдээд байһан юумэн 2000 жэл болотор Алас-Дурна зүгэй, Буряадай АССР-эй болон Шэтын областиин экономическа районой үйлэдбэриин хүсэнүүдые комплексноор хүгжөөхэ гүрэнэй Удаан болзорой программын оройдоол эхиниинь гэжэ тоолохо хэрэгтэй. Бухы үйлэдбэриин хэмжээе эрид ехэ болгожо, өөһэдынгөө үйлэдбэрилһэн хартаабха овощ, мяха, һүөөр, үндэгөөр өөһэдыгөө хүсэд хангадаг болохо гэжэ энэ программа соо хараалагданхай ха юм. Ерэхэ 2000 он болотор, хартаабха, овощ, мяха, һү, үндэгэ үйлэдбэрилгэ хэдэн дахин ехэ болгохо гэжэ түсэблэгдэнэ. Энээниие бэелүүлхын тула бухы арга боломжо элсүүлэн хэрэглэхэ шухала болоно.

Ороохо таряа ехээр ургуулжа абаха гээшэ хүдөө ажахые хүгжөөхэ гол шухала зорилгонуудай нэгэн. Тээд энэ талаар мүнөө хэгдэжэ байһан хүдэлмэри бидэнэй һанаае яашье хангажа шадахагүй байна. Үнэгэрһэн жэлдэ таряан ажалай продукци үйлэдбэрилгэ хараа байса дээшэлүүлэгдээ. Мүн Баунтын, Ахын, Тарбагатайн, Хориин районуудай колхоз, совхозууд хүдөө ажахын үйлэдбэрилгые баһал түргэнөөр хүгжөөжэ захалаа.

Эдеэ хоолой болон бүйлуулдаг промышленностьшье ажалаа зарим тэды һайжаруулаа гэжэ тэмдэглэхээр. Тусхайлбал, 1985 ондо бухыдөө 181,1 миллион түхэригэй товарна продукци гаргагдаһан һаа, 1987 ондо тэрэнь 198,3 миллион түхэригтэ хүрэһэн байна. Шэнэ түхэлэй 36 янзын продукци гаргагдадаг болоо. Нёдондо агропромой промышленность продукци худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ һэн. Барилгашадшье зарим тэды амжалтатай. Барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхэ хоёр жэлэй түсэб 112,6 процент дүүргэгдээ. Эндэ ажалай бүтээсын дээшэлүүлэгдэһэнэй ашаар үрагшаа дабшалта хэгдээ.

Гэр байрын болон соёлой-ажаһуудалай барилгануудые бодхоохо программа хараалагдаһанһаа үридлан бэелүүлэгдэжэ байна. Бүхыдөө 339,9 мянган дүрбэлжэн метр гэр байра, 3918 һуурилай һургуулиин байрануудыг баригдажа ашаглагдаа, ажахынууд хоорондын 123 километр утатай хатуу хүшалтатай харгы татагдаа, мүн бусадшье барилгануудые бодхоогдоо.

Ой модоной ажахын, Мелиорациин ба үнаһай ажахын министерствэнүүд, хилээмэ талханай продукциин, хилээмэ баридаг болон макароной промышленностиин управленинүүд, «Байкалрыбпром», «Главохота» технико-экономическа үрэ дүнгүүдэйнгээ талаар түсэбтэ дааг...барияа дүүргэнэ. Эд хэрэглэг...шэдэй кооперацин системэ...дэшье рознично эд бараанай эрьесын хэмжээн ехэ болгоо...

Гэхэтэй хамта республикын аграрна сектортэ зарим тэ...ды үрэ дүнгүүдэй туйлагдабашье, агропромышленна комплексые үндэһөөрнь хубилган шэнэдхэхэ талаар эрид ехэ хубилалта үшөөл туйлагдаагүй байна гэжэ элидхэлшэ онсолон тэмдэглэнэ. Даб дээрэ хэгдээд байһан юумэн 2000 жэл болотор Алас-Дурна зүгэй, Буряадай АССР-эй болон Шэтын областиин экономическа районой үйлэдбэриин хүсэнүүдые комплексноор хүгжөөхэ гүрэнэй Удаан болзорой программын оройдоол эхиниинь гэжэ тоолохо хэрэгтэй. Бухы үйлэдбэриин хэмжээе эрид ехэ болгожо, өөһэдынгөө үйлэдбэрилһэн хартаабха овощ, мяха, һүөөр, үндэгөөр өөһэдыгөө хүсэд хангадаг болохо гэжэ энэ программа соо хараалагданхай ха юм. Ерэхэ 2000 он болотор, хартаабха, овощ, мяха, һү, үндэгэ үйлэдбэрилгэ хэдэн дахин ехэ болгохо гэжэ түсэблэгдэнэ. Энээниие бэелүүлхын тула бухы арга боломжо элсүүлэн хэрэглэхэ шухала болоно.

Ороохо таряа ехээр ургуулжа абаха гээшэ хүдөө ажахые хүгжөөхэ гол шухала зорилгонуудай нэгэн. Тээд энэ талаар мүнөө хэгдэжэ байһан хүдэлмэри бидэнэй һанаае яашье хангажа шадахагүй байна. Үнэгэрһэн жэлдэ таряан ажалай продукци үйлэдбэрилгэ урда жэлэйхитэй сасуулхада ехэ болохоһоо байха, бүри 10,6 миллион түхэригөөр гэхэ гү, али 8 процентээр бага болоо. Таряан ажалай гол продуктнуудые үйлэдбэрилхэ түсэб дүүргэгдэзгүй.

Илангаяа таряанай, тэжээлэй ургамалнуудай, хартаабхын, овощой ургаса үшөөл бага абтана. Зарим районуудта тэрэнь жэл бүри доошоо ороно. Тэрээнһээ боложо, республикын үн зон хартаабха, овощоор бүхэли жэл соо хүсэд хангагданагүй. Огородой эдеэнэй ассортимент тухай хэлэһэнэйшье хэрэггүй. Мүнөө дээрээ агропром үн зондо капуста, морхооб, свеклоһоо ондоо ямаршье овощ үгэжэ шадахагүй байһаар. Үгэрсэ, помидор, редискэ, ногоон мангир, петрушка, укроп гэхэ мэтэ овощ зондо худалдагданагүй. Дээрээ хушалтатай газарта эртын овощ ургуулха хэрэгтэ анхарал ёһоор табигданагүй. Гадна тиимэ эуйлнүүдэй үйлэдбэрилгэ жэлһээ жэлдэ бага болгогдоно. Түсэбтэ арбан гурбадахи табан жэлдэ имагтал тепличнэ томо комбинадые бариһанай ашаар овощоор үн зониие хангалга һайжаруулагдаха эзргэтэй.

Һайн шанартай үрэһэ ургуулха хэрэгтэй хангалтагүй муугаар табигдаһан дэрэһээ таряан ажалһаа өөдэтэй продукци абтанагүй. Эндэ түрүүшын эзлжээндэ Гүрэнэй агропром, тэрэнэй түрүүлэгшэ А. И. Плотников, Буряадай худөө ажахын эрдэм шэнжэлгын институдай директор Б. И. Николаев, агропромой таряан ажалай таһаг — В. М. Осодоев, Б. С. Разгус гэгшэд эзмэтэй. Үрэһэ ургуулха хэрэгтэ олон жэлнээ хойшо тохёолдоһон байдалтай эбсэшоод байһанһаамнай боложо, энэ һалбари мүнөө иигэжэ доройтоо. Һүүлэй арбаад жэлдэ ажахынуудта үрэһэ сэбэрлэхэ, хатааха мүнөөнэй эрилтэдэ таарама пунктнууд ороодоошье бариндаагүй. Хуушанай пунктнуудшье удаанаар, муугаар бариндаа. Мүнөө манайда бии байһан ороохо хатааха, сэбэрлэхэ техникэ үшөөл үсөөн гэжэ мэдэрхэ баатай болоноби.

Энээнтэй хамта ажахынуудай, РАПО-нуудай хүтэлбэрилгэшэд, агрономуудай зүгөөр һайн шанартай үрэһэ бэлдэхэ хэрэгтэ тон бүрүүгаар хандадаг баримта бии гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тэдэнэй олонхинь гүрэнһөө үрэһэнэй таряан үгтэхэ гэжэ нойдаад лэ өөһэдын һайн шанартай үрэһэ бэлдэхэ гэжэ ороодогоуй бшуу.

Түрүү ажахынууд бүри намарһаа хойшо үрэһээ бэлэн болгодог гэзшэ. Тээд республика дотор аяар мартын 15 болотор таряанай бүхы үрэһэнэй хахадынь тарилгын шанарта үшөө хүргэдөөгүй байгаа. Тэрэнэй ороодоол 32 процентнь нэгэдэхи, хоёрдохи классай шанартай гэжэ тоологдоно. Хэжэнгын, Захааминай, Яруунын, Тарбагатайн, Прибайкалиин, Хориин болон бусад зарим районуудта үрэһэнэйнь ороодоол 5—40 процентнь тарилгын шанарта хүргэгдэнхэй. Энэмнай яашье хүлисэшэгүй байдал гээшэ.

Тиигээдшье колхоз, совхозуудые эрхим шанартай үрэһөөр хангаха уялгатай базова ажахынуудай бусадта бууруу жэшээ харуулжа байхань бүришье хүлисэшэгүй. Байгалай ОПХ-да «Сельма» сортын 1500 центнер элитнэ классай обёосой үрэһэн мүнөө хүрэтэр тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй, элдэб холисоһоо илгаг...даагүй байгаа. Мүн «Тамми» сортын ешмээнэй, «Неосыпающийся-1» сортын горохой үрэ...нэн баһа тиимэ шанартай. Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахыдашье баһал иимэрхүү байдал үзэгдэнэ. Хаагдаһан 7252 центнер үрэһэнһөө ондоо ажахынуудта худалдагдаха гэжэ илгагдаһан 5554 центнер үрэһыень шалгажа үзэхэдэ, «Сэлэнгэ» сортын шэниисын, «Гэрэл» сортын обёосой элитнэ үрэһэн тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй байба. Иигэжэ эрдэм шэнжэлгымнай эмхи зургаанай муу шанартай, бурган ногоо холисотой үрэһэ республика соогуураа тараажа байха болоо һаань, ехэл бирагүйхэн байдалда орохомнай холо бэшэл. Үрэһэ хүрэнгэдэ иимэ харюусалгагүйгөөр хандаха ябадалда эсэс табиха саг ерээ.

Илангаяа хартаабхын үрэһэ ургуулха хэрэг буришье муу. Ороной түрүү ажахынууд эдеэ хоолой энэ шухала ургамалые үбшэгүйгөөр ургуулжа абаха арга үргэнөөр хэрэглэдэг болонхой. Харин бидэ һайн шанартай, элдэб үбшэгүй хартаабха ургуулдаг болохо шадаагүй байнабди. Хартаабха хадагалха һайн байрагүй дээрэһээ олонхи ажахынууд тэрэнние тариха болоходоо үрэ...нэгүйдэжэ, хүн зонһоо ярал...тайгаар худалдажа абаха, Эрхүүгэй, Шэтын болон бусад областынуудһаашье зөөхэ баагай болоно. Иимэ үрэһэнэйнь тарилгын шанарта яашье хүрэхэгүй байһаниинь мэдээжэ...ааб даа. Юрэдөөл, олдоһониинь болоо гээд лэ тарина ха юм. Тэрээнһээл боложо, сэхэ руунь хэлэхэдэ, өөһэдынгөө эзэн буса, харюусалгагүй ябадалһаа болохо, намарынь яяр муу шанартай, малтагдаһаар лэ харлажа, норожо эхилдэг, үбэлдөө ёһоор хадагалагдадагүй, гутадаг хартаабха абана ха юмбиби. Үбэлдөө тэрэнние оло дахин илгаха хэрэгтэ хэды олон хүн зониие олоор хабаадуулха, нэмэлтэ гаргаша хэхэ баатай бологдоноб. Тэрэ мүртөөшье муу шанартай хартаабха магазинуудта ороһоор лэ зандаа ха юм. Энээнэй түлөө хото городуудай, худэлмэришэдэй тосхонуудай хүн зонһоо гомдол олон ороно.

Газар таряалангай үшөөл хангалтагүй муугаар эрхилэгдэдэг дээрэһээ ургаса бага абтана. Таряалангай, тэжээлэй ургамалнуудые таридаг газарай ашаг үрые, ургасые дээшэлүүлхэ зорилготой газар таряалан эрхилэлгын зональна гурим манайда зохёогдонхой. Гэбэшье эрдэмтэдэй дурадхалнууд, заабаринууд таряашадаймнай гарта найдамтай компас боложо үшөө шадаагүй байнаар гэжэ хэлэхэ ёһотойбди. 826,6 мянган гектарта нэбтэрүүлэгдэхэ ёһотой севообородой ороодоол 76 процентнь ашаглагдаад байна. Тиихэдэ хүрьһэ хамгаалха системын 80 процентнь лэ ашаглагдаа. Зарим ажахынуудай агрономуудай гүйсэдхэхы гурим журам муутай, өөһэдынгөө уялгада хайша хэрэгээр хандадаг дээрэһээнь агротехникын заабаринууд хазагайруулагдана, хүрьһэ хамгаалха технологиин ороодоол зарим хубинь хэрэглэгдэнэ. Эдэ бүгэдэһөө боложо, анханһаа нимгэн үржэлтэй газараймнай хүрьһэниинь муудажал байна ха юм.

«Востсибгипроземэй» хэһэн олон жэлэй ажаглалтануудтэ дээрэһээ харахада, арбан жэлэй туршада хүрибтэр, боро хүрьһэнэй үржэл (гумус) 28—34 процентээр доошолоо, боро хүрьһэнэй — 25—36 процентнь хороһон байна. Буряад орондо газарай хүрьһэ хамгаалха генеральна схемын ёһоор, эндэмнай миллионһоо дээшэ гектар газар һалхинда үлеэгдэжэ, үһанда нуража муудадаг хүрьһэтэй гэжэ тоологдоно. Тэрэнэй 650 мянган гектарынь бүри муудажа эхилһэн, үшөө 137 мянган гектар таряалангынь муудаха аюултай гэжэ тоологдоно. Эрдэмтэдэй тооложо үзэһэнэй ёһоор, жэл бүхэндэ энээнһээ 14 миллион түхэригэй гарза хохидол ушэруулагдана.

Газарта органическа үтэгжүүлгэ һайса оруулхада, хүрьһэнэй үржэлэй дутагдал зарим тэды хүсээгдэдэг гээшэ. Тээд тиимэ үтэгжүүлгэ тон бага, нормоһоонь 5 дахин багаар оруулагдана ха юм. Үнэндөө, тэрэнние бүри ехээр, оруулха илангаяа торфо-шэбхын холисо болдожэ, газарай үржэлэйе һайжаруулха арга боломжо нилээд ехэ. Тэрэшэлэн ногоон үргамал таряад, газарыень паар болгон хахалха, олон жэлэй ногоо тарижа, газарай хүрьһэнэй үржэлэйе дээшэлүүлхэ бусадшье арга нүхэсэлнүүдые үргэнөөр хэрэглэхэ шухала.

Ороохо таряа ургуулгын эршэмтэй һайн технологи ехэ ашаг үрэ үгэхэ үялгатай. Нёдондо жэл ороохо ургамалнуудай талмайн 22,7, овощой плантацинуудай 43,5, хартаабхын полиин 28,7 процент дээрэ иимэ технологи хэрэглэгдэдэ һэн. Гэбэшье эршэмтэй һайн технологи ургаса дээшэлүүлгын, хүдөө ажахын ургамалнуудые тарижа ургуулгые ехэдхэлгын гол эрхэ нүхэсэл болоодуй байһаар. Үнгэрхэдөө зарим нютагуудта эршэмтэй һайн технологиин бүлэг хэмжээнүүд хазагайруулагдажа, энэ талаар хараалагдаһан гаргашанууд ашаяа харюулжа шадабагүй. Республика дотор хабар таригдаһан шэниисын ургаса гектар бүриһөө дунда эзргээр 16,5 центнертэ хүрэбэ. Тиихэдэ эршэмтэй һайн технологёор таригдаһан талмайнууд дээрэһээ гектар бүриһөө дунда эзргээр 20,8 центнер ургаса абтаа. Тарбагатайн райондо ороодоол 1,3 центнер, Сэлэнгын райондо 2,9 центнер нэмэлтэ ургаса хуряагдаһан байха юм. Эрдэм наука болон түрүү дүй дүршэлэй дурадхаһан бухы хэмжээ ябуулганууде нариннаар сахяад лэ байбал, эршэмтэй һайн технологи үндэр баян ургаса үгэхэ аргатай байна, гэһэн тобшолол хэжэ шадахабди.

(Эхин. Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

Мүнөөдэр—Залуушуулай һаналаа

нэгэдэлгын уласхоорондын үдэр

АНДА НҮХЭДӨӨ АЛЬГААРНЬ МЭДЭЖЭ

XI ТАБАН ЖЭЛ: ажалай түүгүүшүүл хөөрэнэ

ДЕМОКРАТИЧЕСКА залуушуулай уласхоорондын федерациин баталһан шиидхэбэреэр Залуушуулай һаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын үдэр 1957 оноо хойшо жэл бүри тэмдэглэгдэнэ. Дэлхэйн түрүү үзэлтэй, һанал бодолтой залуушуул энэ үдэр амгалан тайбан, эрхэ сүлөөтэ байдалай түлөө дуугаа нэгэдүүлдэг заншалтай болонхой. Энэ үдэр хаа хаанагүй политическэ элдэб хэмжээ ябуулганууд үнгэргэгдэдэг юм. Жэшээлхэдэ, политическэ дуунай, плакадай, ханын газетын конкурснууд, театрализованно үзэгдэлнүүд болон харалганууд залуушуулай эдэбхитэй хабаадалгатайгаар үнгэргэгдэдэг гээшэ.

Оройдоол арбаад жэлэй үнгэрхэлээр XXI зуун жэл эхилхэнь. Шэнээр гараһан зуун жэлнай ямар байхаб? Дайн дажар, үбшэн тахал, үлэсхэлэн хооһон байдал дахинаа һүжэрхэгүй гү? Оршон байгаалимнай ондоо шэнжэтэй болохогүй бээ? Эдэ мэтын болон бусад амин шухала асуудалнууд хүн түрэлтэнэй сэдьхэлые үбдэхөөнэ. Нэн түрүүн амгалан тайбан байдал тухай асуудал эгээл һанаа зоборитой байна. Эб найрамдалта байдалые хамгаалха хэрэгтэ шиидхэхы хүсэн болохо залуушуулда В. И. Ленинэй анхаралаа горитойгоор хандуулдаг байһыень мэдэнэбди. Залуушуул хадаа үбгэ эсэгэнэрэйнгээ хэжэ ябаһан хэрэгые үргэлжэлүүлхэ, заяаһан хүсэлыень бэелүүлхэ зориг ехэтэй, шэнэ үетэн болоно ха юм. Энэ талаар абажа үзэхэдэ, олонхи оронуудта амжалтатайгаар ажаллажа байһан залуушуулай элдэб нүхэсэлнүүд, холбоонууд ёһотой гэршэ болоно. Манайшье орондо тиимэ эмхи бии. Энэ хадаа Ленинскэ комсомол мүн.

ВЛКСМ-эй XX съездын һүүлээр комсомолой организацинуудта худэлмэринь эдэбхижэжэ байна. Съездын болжо үнгэрһөөр нэгэ жэлэй туршада бухы юумэн эрид хубилшоо гэхын аргагүй. Гэбэшье демократизациин улам үргэдхэгдэжэ, олондо мэдээсэжэ байлгын хүгжөөгдэжэ байһан сагта залуушуулай эрхэнүүд болон уялганууд бүри үргэн болоо. Харахада, олохон залуу хүнүүд хүтэлбэрилхы тушаалда дэбжүүлэгдэнэ. Манай институдта һайн хубилалтануud захалаа. Урдань институдтамнай эрдэмэй гансал совет байдаг һаа, мүнөө факультет бүхэндэ эрдэмэй советүүд бии болонхой. Би өөрынгөө факультедэй тиимэ советэй гэшүүнээр һүнгагданхайб. Мүн институдай «Комсомолой прожекторэй» гэшүүнби. Ниитын уялганууд һуралсалдамни һаалта хэдэггүй. Харин хубилган шэнэдхэгдэжэ байһан ажабайдалай халуун амин соо иигэжэ ябахадаа, бүри һайнаар һуража, ерээдүйн ажалдам хэрэгтэй эрдэм мэдэсэ түгэс абаха гэжэ хүсэдэгби. Эрхимээр һурадаг студентнэр һүүлэй үедэ олон боложо байна. Эгээл эрхимүүдтэнь хубиин стипенди олгогдодог юм. Жэшээлхэдэ, Е. Урбаёва, В. Вторушин, Т. Алексеева, Н. Бурлакова, С. Доздорова гэгшэд Ленинскэ стипендиадууд болонхой.

В. И. Ленинэй түрэһэн үдэрые дэлхэйн хүн түрэлтэн уржадэр тэмдэглэбэ. Энэ үдэрэй ерэхэдэ, өөрынгөө хэжэ ябаһан юумые шүүмжэлхыгээр хаража үзэдэгбди. Уданшьегүй институдаа дүүргээд, бэеэ даажа худэлмэрилжэ эхилхэб. Тиимэнээ эгээл харюусалгатай үдэрни ойртоо. Комсомолой III съезд дээрэ «һураха, һураха, үшөө дахин һураха» гэһэн В. И. Ленинэй хэлэһэн үгэнүүд мүнхэ сэсэн һургаал мүн.

Улаан-Удэ хотын һуралсалай зургаануудай студентнэрые харахада, гансашье совет ороноймнай бэшэ, мүн хари оронуудай олон үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд һурана. Буряад, ород, украинец,яхад, тува, монгол, вьетнам, араб, лаос болон бусад үндэһэ яһатанай студентнэр эбтэй эетэйгээр нэгэ бүлэ болон ажаһууна. Бэе бэеынгээ арадай хэлэ, ёһо заншал хүндэлжэ, социализмые бүри саашадань хүгжөөлгын үзэлдэ хамта һуража байхадаа, хани барисаанай, интернационализмын ёһо гуримуудые ойлгожо абана ха юмбибди.

Манай институдай «Гэсэр» отряд жэл бүри Германиин Демократическа Республикада, багшанарай институдай «Найрамдал» Монгол орондо ошодог юм. Һараһаа үлүү саг соо тэндэ байхадаа, студентнэр ажалһаа сүлөөтэй сагтаа залуушуултайнь дүтөөр танилсажа, бэе бэеэ һайн мэдэдэг болоно бшуу.

Республикамнай Монгол орондоо хүршэ оршодог гээшэ. Монгол-совет залуушуулай хани барисаанай фестивальнууд заншалта болонхой. Залуушуул болон студентнэрэй бүхэдэлхэйн фестивалиин Москва хотодо болоһые һанаад үзыт. Дэлхэйн эдир залуу наһанай ямар ехэ һайндэр болоо гээшэб. Тэндэ сугларһан дэлхэйн элдэб яһатанай түлөөлэгшэд хани ёһоной мартагдашагүй уулзалгануудһаа халуун мэндэ, дурасхаал гэртээ абаашаа ха юм.

Хүгжэжэ байгаа оронуудай, эрхэ сүлөөгэйнгөө түлөө тэмсэжэ байһан арадуудай залуушуултай һаналаараа нэгэдэнги байнаа совет хүбүүд, басагад дары мэдүүлдэг. Субботнигуудые, һаналаа нэгэдэлгын яармагуудые үнгэргэжэ олоһон мүнгээ эльгээжэ, тэдэндэ туһалдаг заншалтай. Леонард Пелтиерые түрмэһөө сүлөөлхэ тухай совет хэдэн миллион хүбүүд, басагад дуугаа үгөө гээшэб. Чилиин, Никарагуагай, Ливанай, Палестинын, Зимбабвиин залуушуулые дэмжэжэ байһанаа совет үетэниинь мэдүүлдэг юм.

Дайн дажарые хэншье хүсэнэгүй. Гансал империалистнууд хуушанайнгаа маягые апдаха дурагүй байна. Тиимэһээ дайнай аюулай дабагдаагүй хада дэлхэйн залуу үетэн нэгэ һаналтай, эб нэгэн байха ёһотой. Дээрэ хэлэгдэһэн элдэб уулзалганууд, фестивальнууд энэ хэрэгтэ ехэ үүргэ үүргэгэнэ. Бэе бэеэ һайн мэдэдэг байхадаа, сэдьхэл дүүрэн, сээжэ уужам анда нүхэдүүд гарнуудаа хам барилсажа, амгалан байдалай аша туһада тэмсэхэнь дамжагүй.

С. ГЕРГЕНОВ,
Зүүн Сибириин технологическа институдай машика бүтээлгын факультедэй 4-дэхи курсын студент, Ленинскэ стипендиат.

ИНТЕРНАЦИОНАЛЬНА ХАНИ БАРИСААНАЙ ҮДЭРНҮҮД

УЛЬЯНОВСК. СССР-эй арадуудай интернациональна хани барисаанай үдэрнүүд эндэ үнгэргэгдэжэ байнхай. Хотын гол талмай дээрэхи В. И. Ленинэй мантан томо хушөөгэй дэргэдэ тэдэнэр улаан, ягаан сэсэгүүдые табиһан байна.

Гүрэнэй түүхын-мемориальна «Владимир Ильич Ленинэй тоонто нютаг» гэһэн заповедниигтэй интернациональна хани барисаанай үдэрнүүдтэ хабаадагшад танилсаа.

Ульяновскын айлшад хотын предприятинуудаар ябажа, коллективүүдтэйнь уулзаба. Һаймдэрэй эсэстэ үнгэргэдэхэ комсомолшуудай жагсаалда аха дүү республикануудай делегацинууд хабаадаха юм.

(ТАСС).

УЛААН ТУГ УРЯАЛНА, УЯЛГАЛНА

ҮЗЭНЭ АМЖАЛТА ТЭЭШЭ

...ийлнүүдэз ВАСХНИЛ-ийн отделениин Буряад-шэнжэлгын институдай-Байгалай туршалгаһан ажахы бухы һалбаринууд һайн үрэ дүнгүүдтэй...

...ааб, нёдондо бүгэ...ламгайнгаа гектар дунда эзргээр 29 ...ороохо хуряагаа. Эр...технологи хэрэглэһэн ...гектарай 36 цент...ноо абтаа юм. Тэрэ...ннар бүриһөө дунда ...34 центнер овощ ...ийлдэнь өөһэдынгөө ...ыг ...ааха зорилго табяа.

Мүнөө ажахы тус бүридөө 417 килограммһаа дээшэ шэгнүүртэй шахамал үхэрнүүдые мяханда тушаана.

Бухы һалбаринуудай үйлэдбэридэ эршэмтэй түрүү онол арганнуудые нэбтэрүүлжэ, абтаһан продукциин единицэ бүхэнэй ажалай гаргашые 21 процентээр хороогоо.

Тиигэжэ 1987 ондо Россин Федераци соо Экономическа болон социальна хүгжэлтын боймо үрэ дүнгүүд туйлагдана. Үнэгэрһэн жэлдэ ажахын фермэнүүдтэ үнэсэн бүриһөө 2783 килограмм һүн һаагдаа. Түрүү һаалишад Н. А. Киселева, Л. И. Никонова гэгшэд үнэсэн бүриин һү һаамые 4314—4596 килограммда хүргөө һэн.

Бүхэсоюзна XIX партконференциин хүндэлэлдэ сугларна социалис уялгануудые абахадаа, энэ жэлдэ бухы ажахыгаараа үнэсэн бүриһөө 3000 килограмм һү һааха зорилго табяа.

Мүнөө ажахы тус бүридөө 417 килограммһаа дээшэ шэгнүүртэй үнэсэн бүриин гүрэнэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн Бүхэроссин социалис мурысөөндэ илалта туйлаад, энэ ажахы РСФСР-эй Министрнүүдэй Советэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаа һэн.

Бухы һалбаринуудай үйлэдбэридэ эршэмтэй түрүү онол арганнуудые нэбтэрүүлжэ, абтаһан продукциин единицэ бүхэнэй ажалай гаргашые 21 процентээр хороогоо.

Тиигэжэ 1987 ондо Россин Федераци соо Экономическа болон социальна хүгжэлтын гүрэнэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн Бүхэроссин социалис мурысөөндэ илалта туйлаад, энэ ажахы РСФСР-эй Министрнүүдэй Советэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаа һэн.

Аажалай Улаан Тугай орденто Гүрэнэй Буряад драмын академическэ театрай коллектив апрелиин 22-ой, 23-най үдэрнүүдтэ Шэбэртын, Дабаатын хүн зондо зүжэгөө харуулаа. Мүнөө үеын гол шухала асуудал тухай табигдаһан Р. Бадмаевай «Һэшхэлэй хүбшэргэй» гэжэ зүжэгые хүдөөгэй хүн зон ехэтэ һонирхон уттаһан байна.

Хубилган шэнэдхэлгэ, революционно хубилалтануud тухай Бэшүүрэй районой, тэрэ тоодо нэрлэгдэгшэ нютагай хүн зон үдэр бүри хөөрэлдэнэ, тодорохой хэмжээнүүдые хараална гэжэ ойлгосотой. Тиимэһээ театрай шэнэ зүжэг хүдөөгэй малшадай, таряашадай һанаа бодолдо зохино бшуу.

Мүнөөдэр энэ коллектив Хонхоло, Шанага нютагуудта зүжэгөө харуулха юм. Мүн Шанагада уран зураашад бүтээлнүүдээ дэлгээхэ.

Тиихэдэ куклын театрай коллектив эдир харагшадтай хэнһээшье олон уулзалга хэ. Новосретенскын, Петропавловкын, Бэшүүр һуринай үхибүүд кукольна зүжэг хаража, угаа ехээр һонирхоо. Мүнөөдэр энэ коллектив Мангиртын, Еланиин эдиршүүлдэ айлшалха.

Ленинэй орденто оперо, баледэй театрай бүлэг артистнууд үсэгэлдэр Дунда-Хэрээтэдэ дуугаа ханхинуулаад, бүжэг хатараа харуулаа. Мүнөөдэр тэдэнэр үдэрынь Бага-Куналейдэ уулзалга үнгэргөөд, үдэшэ Шэбэртын соёлой байшан соо ехэ концерт үгэжэ, аяншалгаяа түгэсхэхэ юм.

Мүн гүрэнэй ород драматическа театрай, филармониин коллективүүд, киношод, уран зохёолшод малшадай, таряашадай, барилгашадай, багшанарай зүгһөө магтаалда хүртэн, ехэ амжалтатай, ябана гэжэ дуулгадаа.

Нарата Буряад республикынгаа эрхим түрүү дуушадтай, уран зохёолшодтой, уран зураашадтай болон театрнуудай коллективүүдтэй хүдөөгэй ажалшад уулзахадаа, өөһэдычгөө ухаан бодолые улам баяжуулха, хүгжөөхэһөө гадна, өөһэдынгөө һанамжа дурадхалнуудые олоор хэлэхэ, шэнэ амжалта туйлахыень хүсэнэ.

Буряадай литература ба искусствын үдэрнүүд—

Бэшүүрэй райондо

МАЛШАДТА, ТАРЯАШАДТА МАГТААЛТАЙ

Ажалай Улаан Тугай орденто Гүрэнэй буряад драмын академическэ театрай коллектив апрелиин 22-ой, 23-най үдэрнүүдтэ Шэбэртын, Дабаатын хүн зондо зүжэгөө харуулаа. Мүнөө үеын гол шухала асуудал тухай табигдаһан Р. Бадмаевай «Һэшхэлэй хүбшэргэй» гэжэ зүжэгые хүдөөгэй хүн зон ехэтэ һонирхон уттаһан байна.

Хубилган шэнэдхэлгэ, революционно хубилалтануud тухай Бэшүүрэй районой, тэрэ тоодо нэрлэгдэгшэ нютагай хүн зон үдэр бүри хөөрэлдэнэ, тодорохой хэмжээнүүдые хараална гэжэ ойлгосотой. Тиимэһээ театрай шэнэ зүжэг хүдөөгэй малшадай, таряашадай һанаа бодолдо зохино бшуу.

Мүнөөдэр энэ коллектив Хонхоло, Шанага нютагуудта зүжэгөө харуулха юм. Мүн Шанагада уран зураашад бүтээлнүүдээ дэлгээхэ.

Тиихэдэ куклын театрай коллектив эдир харагшадтай хэнһээшье олон уулзалга хэ. Новосретенскын, Петропавловкын, Бэшүүр һуринай үхибүүд кукольна зүжэг хаража, угаа ехээр һонирхоо. Мүнөөдэр энэ коллектив Мангиртын, Еланиин эдиршүүлдэ

КПСС-эй ОБКОМОЙ Х ПЛЕНУМ

БҮТЭЭМЖЭТЭЙГЭЭР, АШАГ ҮРЭ ЕХЭТЭЙГЭЭР ХҮДЭ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Тэжээл үйлэдбэрилгэдэ ушаржа байһан дутагдалнууд агропромой худэлмэриин эгээл хангалтагүй газар болоно. Мал ажалые хүгжөөхэ түсэбүүдэй болон тэжээлэй үндэһэ һууриин хоорондын тэнсүүриие тааруулха хэрэгтэй. Ороohото ажахыда адли, эндэ үрэһэ хүрэнгэ бэлэдхэл гол анхаралда абтаха ёһотой. Мүнөө олохон ажахынууд жэлһээ жэлдэ муудажа байһан сабшалан ба бэлшээриин талмайнууд дээрэ тариха ногооной үрэнэгүй байһаар. Олохон районуудта бэлшээринүүд яаха аргагүй муудхаагдажа, элһэлиг газар болошонхой. Хэрбээ хээрын сабшалан болон бэлшээринүүдтэ түсэбэй ёһоор ходо ходо ногоо тарижа байгаа һаа, иимэ хүндэ хүшэр байдалда орохогүй байнабди.

Ямар тобшолол хэлтэй гэшэб? Нэн түрүүн тэжээлэй ургамалнуудай үрэһэ бэлэдхэлгые һайжаруулха шухала. Энээнэй түлөө байгша ондо тэжээлэй ургамалнуудые паар дээрэ һуулгаха хэрэгтэй. Хаана ямар тэжээлэй ургамалнуудай һайнаар ургадаг байһые хараада абажа, үбһэ ногооной үрэһэ һуулгаха. Ороohото таряагаар дарагдаһан сенажай, рапсын, доннигой болон бусад ургамалнуудай үнэтэй сэнтэй байһанда бултадаа этигэнхэйбди. Манай полинууд дээрэ иимэ ургамалнуудые үргэнөөр тариха хэрэгтэй.

Ходо ходо ган гасуурта дайрагдадаг нютагуудта мелиорацида онсо анхаралаа хандуулха ёһотойбди. Республика доторнай 147 мянган гектарай уһалууриин, 26,7 мянган гектарай хатаагдаһан газар бин. Шанаржуулан һайжаруулагдаһан газар дээрэ гол түлэб нэгэ жэлэй ногоон таригдадаг. Иимэ газарые һайнаар хэрэглээд байгаа һаа, ажахынууд элбэг хүрэхэ үбһэ тэжээл ходоодоо бэлэдхэжэ шадаха бшуу. Зүгөөр мелиорацида хайша хэрэгээр хандабал, ажахынуудай ажалшад ехэ ашаг үрэ абажа шадахагүй байна. Сабшалангай ашаг шэмэ гектар бүхэнһөө 8—10 центнерэй тэжээлэй единицэһээ дээшэ гарадаггүй. Эдэ бүхы дутуу дундануудай тохёолдожо байгаашье һаань, уһалагдадаг таряалангай ашаг шэмэ 14—17 центнер тэжээлэй единицэ болодог байха юм. Зарим газарта уһалагдадаг сабшалан дээрэһээ гектарай 30—40 центнер тэжээлэй единицэ абтадаг.

Энээнэй тула газартаа эзэн ёһоор хандаха хэрэгтэй. Газартаа анхарал оролдосотойоор, гамтай нариналр, бодолтой сэсэнээр хандаха шухала. Газар ажал дээрэ саг зуурын хүнүүд байха ёһогүй. Үндэр баян ургаса ургуулбал, тэдэнэй салин хүлһэн иимэ байха ёһотой. Хэрбээ бүлын гү, али арендэ подрядай байгуулагдаа һаань, тарялан болон сабшалан ёһотойл эзэдтэй болохо бшуу.

Луговодуудай подрядна звенонуудта даалгагдаһан газар дээрэһээ үндэр баян ургаса ургуулжа хурядаг жэшээнүүд яһала олон гээшэ. Гектар бүриһөө 70 центнер хүрэтэр үбһэ хурядаг Хасууртайн совхозой луговод Михаил Иванович Шевченкын жэшээе олоной дунда дэлгэрүүлэн тараажа болоно. Хлагтын районой «Родина» колхозой аха дүүнэр Дампиловуд участогуудайнгаа гектар бүриһөө 500 центнер хүрэтэр кукурузын ногоон эшэ намаа хуряажа абана.

Үгы гэбэл, иимэ жэшээ харуулая. 1987 ондо Хурамхаанай район ган гасуурта дайрагдаа һэн. Хурамхаанай совхоз үбһэ бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргэнэн ори ганса ажахы болобо. Ган гасуурта дайрагдаһан газарай голынь болобошье, энэ ажахын ажалшад, 45,2 мянган центнер үбһэ бэлэдхэ һэн. Ушарынь юуб гэхэдэ, Иннокентий Николаевич Зверьков түрүүтэй лугомелиоративна отряд эндэ үбһэ бэлэдхэлгэ дээрэ һайнаар ажаллаһан байгаа. Совхозой директ. цитэй хэлсээ баталжа, отряд малай тэжээл бэлэдхэхэ худэлмэриие даажа абаһан байгаа. Эсэсэй үрэ дүнгүүдэй түлөө ажалай түлбэри абаха байһан дээрэнээ тэдэнэр эдэбхитэй һайнаар худэлжэ, үндэр үрэ дүнгүудые туйлаба. Удаань совхоздо малай тэжээл үйлэдбэрилгэ бэеэ дааһан һалбари болгогдоhон байгаа. И. Н. Зверьков тэжээл үйлэдбэрилгын цехые хүтэлбэрилжэ заахалба. Ажахын тоосооной ашаг үрэ ехэтэй байһые һайнаар ойлгоhон энэ нүхэр звенонуудта, бригадануудта, цехүүдтэ хамтын подряд эмхидхэн байгуулаа һэн.

Иимэ жэшээнүүд олон. Оролдосотой һайнаар ажаллабал, газар тарялангай ашаяа харюулдаг байһыень эдэ жэшээнүүд элирхэйлэн гэршэлнэ. Подрядна звенонуудай урган олошоруулагдахынь тула республикын Агропромой хүтэлбэрилэгшэд оролдолго гаргана. Нэгэшье гектар газар, үнгэржэ ерэхэдээ, нэгэшье соото газар эзэгүйгөөр үлэхэ ёһогүй.

Тэжээлэй үндэһэ һууоиие бэхижүүлһэнэй ашаар мал ажалай продукци үйлэдбэрилгые хүрдан түргэнөөр үргэдхэжэ болоно. Республика доторнай шубуу үсхэбэрилгэдэ һайн үрэ дүнгүүдэй туйлагдаашье һаань, һүнэй фермэнүүдтэ, юрэнхыдөө мал ажал дээрэ һайн тээшэ хубилалтануудай болоошье һаань, үхэр малай тоолгойе олошоруулха, газар тарялангай хэмжээе үргэдхэхэ хэрэг хүгжөөгдэнөөр. Гэхэтэй хамта арбан хоёрдохи, арбан гурбадахи түсэбтэ табан жэлүүдтэ орёо зорилгонууд шиидхэгдэхэ ёһотой. Энэ һалбариие эршэмтэйгээр хүгжөөлгэ хадаа ори ганса харгы зам болоно.

Түсэбтэ табан жэлэй хоёр жэлэй хугасаа соо мал ажалай продукци үйлэдбэрилгэ түсэбөөр хараалагдаһанһаа дээшэлүүлэгдэхэ аргатай байгаа. Гэбэшье мяха үйлэдбэрилгын түсэб (амидын шэгнүүрээр) — 99, hoohoн — 97, гансал hooho худалдалгын түсэб 99,6 процентээр дүүргэгдээ. 1986 оной эхмжээнтэй сасуулбал, мал ажалай бүхы зүйлэй продукци үйлэдбэрилхэ, мүн худелдаха талаар нэмэлтэ туйлагдаһан байна. Имагтал эршэмтэй һайн технологиин эрхэ нүхэсэлнүүдэй ашаар ургалта туйлагдаа. Бэшүүр болон Мухар-Шэбэрhээ гадна, бүхы районууд һүнэй һааха дундуур хэмжээе дээшэлүүлбэ.

Республика доторнай 4813 һаалишадай 309-ниинь үнээн бүриһөө 3000 болон тэрээнhээ дээшэ килограмм һүнэй һаагаа. 1987 оной дүнгүүдээр 199 хүн һаалишад—гурбан мянгатанай клубта шэнээр ороhон байха юм. 14 һаалишад үнээн бүриһөө 4000 болон тэрээнhээ дээшэ килограмм һүнэй һааба. Нёдондо жэл үнээн бүриһөө 4596 килограмм һүнэй һаажа, Кабанскын районой Байгалай туршалга-үйлэдбэриин ажахын һаалишан Нина Александровна Киселева республикын чемпион болобо.

Гэбэшье түрүү коллективүүдэй найдамтай һайнаар худэлжэ, үндэр үрэ дүнгүүдые туйлажа байгаашье һаань, колхоз, совхозуудта 160 гаран һүнэй фермын гээгдэлдэ орожо байһандань, хайша хэрэгээр хандаха ёһогүйбди. Гээгдэлдэ ороhон фермэнүүдые ойрын сагта түрүү эзэргэдэ гаргажа, эдэ фермэнүүдтэ үнээн бүриһөө һүнэй һаалгые 2000 килограммда хүргэхэн тула бүхы юумэ хэхэ гээшэ Госагропромой, РАПО-нуудай, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй гол зорилго болоно.

Энэ талаар гээгдэлдэ ороhон фермэнүүдэй коллективүүдэй республикын түрүү һаалишадтай уулзалга эмхидхэнэн КПСС-эй Баргажанай райкомой, РАПО-гой эдэбхи үүсхэлые һайшаамаар байна. Түрүү һаалишад дүй дүршэлөө хубаалдаһан, худэлмэриингөө онол арганууdые хэрэглэнэ, худэлмэридэнь ушаржа байнан дутуу дундануудые шүүмжэлһэн байгаа. Иимэ уулзалганууд Баргажанай районой малшадта һайшаагдажа дурыень ехээр татаба.

Мяхалиг үүлтэрэй малай гүүртэнүүдэй, шахан таргалуулгын комплексnуудай ажалшад бүришье эршэмтэйгээр ажаллаха ёһотой. Эндэ манайда тад ондоо үрэ дүнгүүд туйлагдана. Зарим малшадай сүүдхэдээ малнуудайнгаа шэгнүүрые нэгэ килограммаар нэмээхэдэнь, зарим нэгэ тээиимэ үрэ дүнгэй хахадыньшье туйлагданагүй бшуу. Зарим ажахынуудай дунда эзргээр 400 килограммhаа дээшэ шэгнүүртэй мал тушаахадань, нүгөөдүүлынь 300 килограмм хүрэхэгүй ахир бага шэгнүүртэй малнуудые гүрэндэ худалдадаг байха юм. Бага шэгнүүртэй мал мяханай комбинадта тушаахадаа, ажахынууд ямар ехэ продукци, мүнгэ зөөри гээнэ гээшэб? 400 килограммhаа бага шэгнүүртэй мал мяханай комбинадуудта тушааха ёһогүйбди гэһэн гуримууд хаа хаанагүй бэелүүлэгдэхэ эзргэтэй.

Район бүхэндэ, олонхи ажахынуудта мал ажалай түрүүшүүлэй үндэр үрэ дүнгүудые туйлаһан жэшээнүүдые харуулжа болоно. Һалбариин ажалшадай ехэ арга боломжонуудтай байһан тухай тэдэнэй туйлалтанууд элирхэйлэн гэршэлнэ. Зүгөөр ажахынуудай мэргэжэлтэдшье, РАПО-нуудай худэлмэрилэгшэдшье түрүү дүй дүршэлые һайнаар, эзэн ёһоор хэрэглэжэ шададаг болоодүй байһаар. Тэдэнэр хуушарһан арга онолоо баримталан бэелүүлнэ. Адууһа малай тоо толгойе олошоруулха, үсхэбэрилхэ талаар үшөө ехэ юумэн хэгдэхэ эзргэтэй. Хорин болон Хурамхаанай районуудта эбэртэ бодо малай һүрэгтэ үнеэдэй тоо толгой оройдоол 29 процент болоно. Хурамхаанай, Баргажанай, Сэлэнгын районуудта хонин һүрэгэй 41—46 процентнь эхэ хонид болоно.

Республика доторнай хонин ажал үсхэбэрилгэ тон хангалтагүй байдалтай байна гэжэ хэлэхэ шухала. Энэ түрүү һалбари хүгжөөлгые эршэдхэлгын замда гаргажа, хонин һүрэгые харууһалгын, үсхэбэрилгын, тоо толгойень олошоруулгын түрүү технологи хаа хаанагүй нэбтэрүүлхэ, хонин ажалай ашаг шэмые дээшэлүүлхын тула эрид шууд хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй.

Нарай түлнүүдые абажа, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлгэ тон хангалтагүй байдалтай. Баунтын болон Ахын районуудта 100 үнеэдhээ 63—67 тугал абтаа. Эдэ районуудта үнеэдые искусственна аргаар үрэжүүлгэ мүнөө хүрэтэр тоогодоггүй юм. Хонин һүрэгые үсхэбэрилжэ байдаг Хориин, Сэлэнгын, Хяагтын, Хэжэнгын, Бэшүүрэй, Баргажанай районуудта эхэ хонидой дурбэнэй нэгэ хубиһаа хурьгад абтадагүй байна.

Адууһа малай гарзалалга хадаа мал ажалые хүгжөөхэ хэрэгтэ айхабтар ехэ гарза хохидол ушаруулна. Имагтал үнгэрэгшэ жэлдэ үхэр малай гарзалалгаһаа колхоз, совхозууд 18,1 миллион түхэригэй гарза хохидолдо оробо.

Республикын мал ажал агропромой урда ехэ зорилго табина. Һаамхай үнеэдэй тоо толгойе 100 мянганда хүргэхэ, үнеэн бүриһөө 2500 килограмм һүнэй һааха, хонин бүхэнһөө 3,8 килограмм нооhо хайшалха, 400 килограммhаа бага бэшэ шэгнүүртэй эбэртэ бодо мал, 40 килограммhаа бага бэшэ шэгнүүртэй хони гүрэндэ тушааха.

Агропромышленна комплексые саашадаа али бүхы таларнь хүгжөөхын тула тэрэнэй бүхы һалбаринуудые эршэдхэлгын замда гаргаха ёһотойбди. Тиихэдээ эдэ һалбаринуудай хоорондо нягта холбоо барисаа тогтоохо. Худөө ажахын продуктнуудаар хүн зониие һайнаар хангаха зорилготойгоор ороohо таряа өхээр ургуулха, адууһа малаа һайнаар үсхэбэрилхэ шухала.

Агропромой промышленность гол үрэ дүнгүүдые бэелүүлээшье һаа, продукци гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргэжэ шадабагүй. Хэлсээнүүдэй ёһоор 6989 мянган түхэригэй продукци дутуугаар гүрэндэ худалдагдаа.

Болбосоруулан буйлуулгын һалбаринуудта үлэгдэлгүй технологи үшөөл удаанаар нэбтэрүүлэгдэнэ. 1987 ондо Улаан-Удын мяханай комбинадта нэгэ тонно мал ба шубуунһаа товарна продукци абалга доошолhон байна. Хоёрдохи категориин субпродуктнуудые эдеэ хоолой зүйлнүүдтэ хэрэглэлгэ эндэ хангалтагүй байдалтай. Ой соогуур ургадаг түүхэй эдүүд: халяар, һархяаг, алим жэмэс хангалтагүй муугаар түүгдэжэ абтадаг байна.

Республикын хүн зониие эдеэ хоолой зүйлнүүдээр һайнаар хангахын тула промышленностиин эдеэ хоолой ба болбосоруулгын һалбаринуудай материально-техническэ үндэһэ һууриие нилээд бэхижүүлхэ шухала. Мүнөө эдеэ һалбаринуудай предприятинууд хуушараа. Тиимэһээ тэдэниие үндэһөөрнь һэльбэн шэнэлхэ гү, али оньhон техникээр зэбсэгжүүлхэ шухала.

Һалбариин предприятинуудта ашаг үрэ багатай түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүд хүдэлгэгдэнэ, гар ажал ехэ байһаар —60—70 процентдэ хүрэнэ. Бэлэн болгогдоhон продукциие багсалха машинануудшье үгы. Улаан-Удын болон Наушкын мяханай комбинадуудые һэльбэн шэнэлэлгэдэ горитой капитальна һомололгонуудые хэхэр хараалагдана. Һүнэй хоёр завод баригдаха, худэлжэ байһан комбинадые һэльбэн шэнэлжэ, сүүдхэдээ 110 тонно һу болбосоруулха аргатай болгохо шухала. Эдеэ хоолой промышленностиин бүхы предприятинуудые һэльбэн шэнэлхээр, тэдэниие оньhон техникээр зэбсэгжүүлхээр хараалагдана. Энээнэй ашаар тэдэнэй хүсэн хоёрhоо үлүү дахин үргэдхэгдэхэ байна.

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэриинүүдэй ёһоор худөө нютагуудай һуудал байдалые һайжаруулха, 2000 он болотор айл бүхэниие амяараа байраар гү, али гэрээр хангаха зорилгые шиидхэхэ хараа шугам Госагропром баримтална. Энээнэй тулада гэр байра барилгын эршые эрид хурдаахаха хэрэгтэй. Арбан гурбадахи табан жэлдэ энэ эршэнь 1,7 дахин ехэ болохо, харин арбан нэгэдэхи табан жэлэйхитэй сасуулхада, арбан дүрбэдэхи табан жэлдэ 3,36 дахин дээшэлхэ болоно. Тиихэдээ жэл бүхэндэ ажахы бүхэн 18 шахуу байра ашаглалгада оруулха болоно гээшэ.

Бага тосхонуудай асуудал илангаяа шангаар табигдана. Хүнүүдэй ажаһуудаг, ажалладаг һуурин тосхон ехэ гү, али бага байһанһаа дулдыдангүй, тааруу зохид болгогдохо, хангалгын шухала олбан байгуулагдаха эзргэтэй.

Худөө ажахын продукци үйлэдбэрилгые хүгжөөхэ хуушанай онол аргануудһаа эрид арсаха, хүгжэлтын эршэмтэй замда орохо зорилго агропром табина. Энэ худэлмэридэ ажахын тоосоон, хамтын, гэр бүлын, арендэ подряд, хоорондоо тоосолгын чековэ гурим шиидхэхы эрхэ нүхэсэл боложо шадаха.

Мүнөө жэлдэ колхоз, совхозуудай полинууд ба фермэнүүд дээрэ 4814 коллектив подрядаар худэлжэ байнхай. Таряалангай 93 процентнь, ниитын малай тоо толгойн 76 процентнь тэдээндэ даалгагданхай. Худөө ажахыда ажахын тоосооной гуримаар коллективүүдэй 90,6 процентнь худэлнэ. Бүхыдөө абтаһан олзо доходhоо ажалай түлөөһэ түлэхэ гуримда подразделениүүдэй оройдоол 8 процентнь оруулагдаһан байна. Промышленностьда худэлмэришэдэй 70 процентнь бригадна гуримаар худэлнэ. Тэдэнэрэй 26 процентнь ажахын тоосоондо оронхой.

Гэр бүлын, арендэ подряд саашадаа үргэжөөгдэнэ. Мүнөө жэлдэ «Сибиряк» колхозой баГеоргиевский» совхозой таряан ажалай бүхы коллективүүд арендэ подрядта оруулагдаа. Республика соо тракторно-таряан ажалай 44 бригада тоологдоно. 34 мянга гаран гектар таряалан тэдээндэ даалгагданхай. 20 мянган толгой залуу эбэртэ бодо малда, 69 мянган толгой хонидто үбһэ бэлэдхэхын тула 39,5 мянган гектар сабшалан арендээр үгтэхэ болоно. Тиихэдэ Хурамхаанай районой Гааргын совхозой 8 отарануудай коллективүүд 480 гектар сабшалан арендээр абанхай. Отарануудтаа хэрэгтэй хэмжээнэй үбһэ өөһэдынгөө хүсөөр бэлэдхэгдэ, совхозодоо худалдажа, түлбэриень абаха болоно.

Мүнөө үедэ дүн хамта 3600 толгой малтай һу һаалиин 10 фермэнүүд дээрэ арендэ тухай хэлсээн баталагданхай. Бүхыдөө абтаһан олзо доходhоо малшадай ажалай түлөөһэн түлэгдэхэ юм. Бэшүүрэй районой Бодонгуудай совхоздо 550 толгой залуу эбэртэ бодо мал гурбан хүнhөө бүридэһэн гүүртын коллектив даажа абанхай.

Гэр бүлын подрядай булюу һайн байһаниинь элитэ. Эндэ ажалай бүтээсэ дээгүүр байдаг. Манай мэдээнүүдэй ёһоор, 12 мянга гаран залуу эбэртэ бодо малтай 116 гүүртэнүүд дээрэ гэр бүлын подряд хэрэглэгдэнэ. Яруунын ба Захааминай ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд экономическа шэнэ үндэһэ һуури дээрэ ажал эмхидхэхэ заншалта арга хэрэглэдэг, материальна талаар хүнүүдые үрмашуулхые ороldоогог байһаниинь зүб.

Овощ, хартаабха, корнеплод тарижа үргуулгада гэр бүлын подряд баһал нэбтэрүүлэгдэнэ.

Экономическа худэлмэриин зарим тэды һайжарһанай ашаар ашаг үрэ дээшэлээ, олзо доход ехэ болоо, шанарай талаар дүнгүүд һайжараа. 1987 ондо агропромой ажахынуудта ажалай ашаг үрэ 1,9 процент үргэһан байна. Ашаг олзо абаха түсэб 127 процент дүүргэгдээ. Гарзатай колхозуудай ба совхозуудай тоо 28-һаа 20 хүрэтэр үсөөрөө.

Үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ хэрэг адли бэшэ. Госагропромдо бүхыдөө ашаг олзо абаха түсэбэй үлүүлэн дүүргэгдээд байхада, гарзатай предприятинуудай тоо олошорhон байха юм. 1986 ондо 74 иимэ предприяти байгаа һаа, 1987 ондо 91 болоhон байна. Эдэ предприятинууд 17 миллион түхэригэй гарзада оронхой. Үйлэдбэриин-техническэ хангалгын булта шахуу предприятинууд (РТП, ПМТС, «Сельхозхими») гарзатайгаар худэлнэ. Худөө ажахын продукциин өөрынь үнэ сэн ехэ зандаа.

Худэлмэришэдэй коллективүүдтэ экономическа худэлмэриие хүсэд сэгнэдэггүй байһаниинь эдэ дутагдалнуудай шалтаг болоно. Колхоз, совхозуудай жиирэй ажалшадые экономикын үндэһэ һууритай танилсуулха, һургаха хэрэг ехэнхидээ ёһын тэдысэ үнгэрэгдэдэг. Документнүүдэй ёһоор олон тоото үйлэдбэриин коллективүүд элдэб янзын подрядта оруулагданхай аад, зарим коллективүүдтэ ажахын тоосоон болбол ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукциин шанар һайжаруулха, гаргашануудые хороохо нүлөө ехэтэй арга болоогүй байһаар. Ажахын тоосооной онол арганууdые худэлмэрилэгшэдэй мэдэхэгүй байһан дээрэнээ эдэ бүгэдэ үзэгдэнэ. Арендэ подряд хэрэглэхэдэ ехэ ашаг үрэ туйлагдадаг гэжэ хэншье һэжэглэхэеэ болинхой. Теэд ажалай энэ арга үргэнөөр хэрэглэдэнэ гэжэ мүнөө дээрэ хэлэжэ шадахагүй байнабди.

Январиин нэгэнhээ Госагропромой бүхы предприятинууд ажахын тоосоондо, гаргашаяа тэхэрюулхэ, өөһэдыгөө өөһэдынгөө мүнгэн зөөреэр хангаха гуримда оруулагдаба. Ажахы эрхилэгын шэнэ гуримда оруулха худэлмэри дүүргэгдээ гэжэ хэлэжэ болохогүй. Хэхэ худэлмэри үшөө ехэ. Өөһэдыгөө өөһэдынгөө олоhон мүнгэн зөөреэр хангалгын гол ёһо гуримууд гүрэнэй предприяти тухай Хуули соо хараалагданхай. Мүнөө ехэ бэшэшье һаа, зүбөөр хэрэглэжэ шадаад байгаа һаа, туйлаһан амжалтануудаа бүри арьбадхажа шадаха мүнгэн зөөри дээрэ ажаһууха ёһотой болоно. Мүнөө үеын худэлмэриин эгээл шухала шэглэлнүүдэй нэгэн гэхэдэ, гээгдэнги байдалда ороhон ажахынуудай нөөсэ арга боломжонуудые элирүүлжэ хэрэглэхэ, эдэбхижүүлхэ, хүл дээрэнь гаргаха болоно. Энээнэй түлөө эрид шанга, бодото хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй.

Подрядай, ажахын тоосоогоор худэлжэ байһан олон ажахынууд болон предприятинуудай коллективүүд ашаг үрэ үгэнэгүй. Энэ юуньһээ болоноб гэхэдэ, хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд экономическа нуралсалда онсо анхарал хандуулнагүй. Ажахынуудай захиргаан хэлсэтэ уялга дүүргэнэгүй. Газар, техникэ, адууһа мал болон бусад зүйлнүүдые даалгажа үгэхэ хэрэг хайша хэрэгээр хэгдэнэ. Энэ хадаа моральна, экономическа хохидол үзүүлнэ, хүнүүдэй дура гутаана.

Хэгдэһэн худэлмэриеэ шүүмжэлхы ёһоор сэгнэхэ зуураа агропромой эмхидхэгдэһэнhээ хойшо барилгада, материально-техническэ хангалгада, хангалгын һалбарида экономическа онол арганууdые нарижуулан һайжаруулха талаар ехэ хубилалтанууд болоогүй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Нэгэ орой доро олон агропромышленна организацинууд нэгэдүүлэгдэбэшье, урда мэтэ өөһэдынгөө «хамар» харанхай. Эдэ организацинуудта хангалгын үнэ сэн саг үргэлжэ ургана, хэлсээнэй уялганууdые дүүргэхэгүй ябадал усадхагданагүй. Шанар тухай эндэ хэлэһэнэйшье үлүү. Мүнөө кооперативна үндэһэ һуури дээрэ тон шэнэ эмхи байгуулха хэмжээнүүд абтажа байна. Жэшээнь, ороноймнай зарим газарта байгуулагдаһан нэгэдэлнүүдэ адляар Зэдын райондо һаа байгуулагдаһан нэгэдэл иимэ болоно.

Эдеэ хоолой продуктнуудые үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ ехэ нөөсэнүүд гэхэдэ, хубиин ажахы хүгжөөлгэ болоно. Тэдээндэ тэжээл үгэхэ, огород тарихадань туһалха, элдэб шубуу, мал худалдаха, үлүү гараһан продуктнуудыень худалдажа абаха гээшэ шухала. Ниитын газар дээрэ хартаабха тариха талмай-таһалжа үгэхэ, овощ болон бусадшье ургамал ехээр ургуулха арга боломжо бии. Энэ хадаа мүнгэ зөөри нэмээнгүйгөөр эдеэ хоолой продуктнуудые ехээр абаха арга үгэнэ. Эдэ арга боломжонууд ехэ һулаар хэрэглэгдэнэ. Хубиин ажахы, болон бусад кооперативна ажал ябуулга хүгжөөхэ хэрэгтэ зарим районууд харшалта хэнэ. Хамтын саад, ороhоо, бусад юумэ тариха газар үгэнэгүй. Энэ асуудал шиидхэлгэдэ партиин райкомууд туһалха ёһотой. Худөөгэй зон байгаад, мяха, һу, овощ магазинһаа абажа байхань ямар гээшэб? Үгы гэбэл, эдэ продуктнуудые худалдажа абахаяа город ерэнэ.

Ороной агропромышленна комплексые хүтэлбэрилхэ гурим колхозуудаа нүхэр дээрэ нүхэр эй Верховной Советтэй дээрэ АПК-гэй зүбшэгдэжэ, дые 30 процентэй хэ, тэрэниие тэ болгохо, онол арганууdые асуудалнуудта байгаа РАПО-гой эрилтэнүүдтэ.

Тэрэшэлэн када хубилалтаа болоо. Мүнөө шэд гол түлөө жэлтэдhээ бүриһөө өөһэдынгөө хо — экономическа дэнэ. Тиимэһээ тушаалда дэниие болгансашье эриениень харинь экономидэсьень.

Энэ жэл Ардын зорилгонуудыг на. Байгша оны тал дүүрэз. хы продукци худалдаха Үнгэрhэн жэлэй нэгэ бага ёһо мышленна гэ ха түсэб 104 гэгдэг гэхэ нойхиhоо 6,6 болоно. Ниитын жэлгые һайнаа шэ шухала. муу бэшэзэ на. 1987—1988 жэлгын 6 наринөө һу һ гээр 79 килограмм, түл нэгэ таа. Гэбэшье толгой эбэ ехэл гарзада Сэлэнгын, Хяагтын районуудта абалга хойнхо һэ тэжээлэй дэнэ. Ахын, зүүнуудта ниитын гэ хүндэ бүдэжэ байна. Жэлгые һайнаар хэмжээ на гэжэ хэлэгдэнэ.

Хабарай хэрэг мүнөө нэй болоо. Ниитын муудта намаа шииг тогтоо мэри хэгдэжэ лан дээрэшье дэнэ. Үрэнөө, Һанаа эзэ Һэ андалдаа ри дүүргэгдэ лэдбэрилгые газарай бүсэ абалгые ехэ ажахынуудые тай үрэнөөр гэдэ хандасье боломоор шу

Хоёрдохёор, Үүлтэр һайжа реэ мартаа хони, нарин ологоо үсхэбэ лын хараатай данагүй. Эрдэм нэн дээрэ ажа нидые олошо хониной урда гээел. Энэ ас хахын тулада сэбүүдые бүхы кадрнуудые бүрдал зохёохо, нүүдые олоо жэшээгэй үгы тэй ажал ябуу бии болгохо

РАПО-гой мэ мэдээсэлнүүдэ һууха бэшэ, бодото хэрэг нуудта туһалжа нэдэхэлгын мэ РАПО-гой үүр хэ байгаа бэ

(Түгэсхэлынь та).

ЭЛИДХЭЛ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭЛГЭ

А. Р. ПОТЕПАЛОВ, республикын агропромышленна комплексын худэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой түрүүлэгшэ:

— Нүхэдүүд! Агропромой түрүүлэгшын тоосоон партийна организациин ажабайдалда онсо һуури эзэлбэ. Ажалай бүтээсын дээшэлэлдэ, үйлэдбэриин шанарта, гаргашанууdые алмалтада болон сэбэр олзодо социалис мүрысөөн ехэ үүргэ дүүргэхэ эзргэтэй гэжэ КПСС-эй ЦК тоолоно. Тиимэһээ социалис мүрысөө ажалша коллективүүдтэ үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ Агропромой экономическо-түсэблэгын аппарадые эдэбхитэйгээр хабаадуулха эзргэтэй гээд. Һананаб. Олохон ажалша коллективүүд социалис мүрысөөндэ үшөө хабаадуулагданагүй. Һү һаалиин 157 фермын үнгэрhэн жэлдэ үнеэн бүриһөө 2000 килограммhаа бага сагаан эдеэ абаһан байбал, тэрэнэй 79-ниинь бүри бирагүй үрэ дүн түйлаһан байна. Хонин ажалда 200 гаран коллектив мүртэй һайн үрэ дүн түйлажа шадаагүй үлэшоо.

Хубилган шэнэдхэлгын үедэ профсоюзуудай бэелүүлхэ гол зорилгонууд хадаа үйлэдбэриин болон социальна ажаһуудалай асуудалые тэгшэ бэелүүлхэ хэрэг болохо эзргэтэй. Урдань үйлэдбэриин объектнүүдые бодхооходоо, тэндэ худэлхэ хүн зоной эрилтэнүүд хараада абтадаггүй шахуу байһан. Энэ ябадалые үндэһөөрнь үсадхаха шухала. Социально-экономическа хүгжэлтын түсэб зохёолгодо профсоюзай эрхые тоохогүй ушар Агропромой хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө үзэгдэнэ.

Ажахы эрхилэгын шэнэ гуримда үргэнөөр ороохо байһан мүнөө үедэ социальна хүгжэлтын эзрилгонууд мартагдаха ёһогүй.

Түсэбтэ арбан хоёрдохи табан жэлдэ ажалшадай эдэбхитэй хэрэгтэй хэмжээнэй үбһэ өөһэдынгөө хүсөөр бэлэдхэгдэ, совхозодоо худалдажа, түлбэриень абаха болоно.

Мүнөө үедэ дүн хамта 3600 толгой малтай һү һаалиин 10 фермэнүүд дээрэ арендэ тухай хэлсээн баталагданхай. Бүхыдөө абтаһан олзо доходhоо малшадай ажалай түлөөһэн түлэгдэхэ юм. Бэшүүрэй районой Бодонгуудай совхоздо 550 толгой залуу эбэртэ бодо мал гурбан хүнhөө бүридэһэн гүүртын коллектив даажа абанхай.

Гэр бүлын подрядай булюу һайн байһаниинь элитэ. Эндэ ажалай бүтээсэ дээгүүр байдаг. Манай мэдээнүүдэй ёһоор, 12 мянга гаран залуу эбэртэ бодо малтай 116 гүүртэнүүд дээрэ гэр бүлын подряд хэрэглэгдэнэ. Яруунын ба Захааминай ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд экономическа шэнэ үндэһэ һуури дээрэ ажал эмхидхэхэ заншалта арга хэрэглэдэг, материальна талаар хүнүүдые үрмашуулхые ороldоогог байһаниинь зүб.

Овощ, хартаабха, корнеплод тарижа үргуулгада гэр бүлын подряд баһал нэбтэрүүлэгдэнэ.

Экономическа худэлмэриин зарим тэды һайжарһанай ашаар ашаг үрэ дээшэлээ, олзо доход ехэ болоо, шанарай талаар дүнгүүд һайжараа. 1987 ондо агропромой ажахынуудта ажалай ашаг үрэ 1,9 процент үргэһан байна. Ашаг олзо абаха түсэб 127 процент дүүргэгдээ. Гарзатай колхозуудай ба совхозуудай тоо 28-һаа 20 хүрэтэр үсөөрөө.

Үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ хэрэг адли бэшэ. Госагропромдо бүхыдөө ашаг олзо абаха түсэбэй үлүүлэн дүүргэгдээд байхада, гарзатай предприятинуудай тоо олошорhон байха юм. 1986 ондо 74 иимэ предприяти байгаа һаа, 1987 ондо 91 болоhон байна. Эдэ предприятинууд 17 миллион түхэригэй гарзада оронхой. Үйлэдбэриин-техническэ хангалгын булта шахуу предприятинууд (РТП, ПМТС, «Сельхозхими») гарзатайгаар худэлнэ. Худөө ажахын продукциин өөрынь үнэ сэн ехэ зандаа.

Худэлмэришэдэй коллективүүдтэ экономическа худэлмэриие хүсэд сэгнэдэггүй байһаниинь эдэ дутагдалнуудай шалтаг болоно. Колхоз, совхозуудай жиирэй ажалшадые экономикын үндэһэ һууритай танилсуулха, һургаха хэрэг ехэнхидээ ёһын тэдысэ үнгэрэгдэдэг. Документнүүдэй ёһоор олон тоото үйлэдбэриин коллективүүд элдэб янзын подрядта оруулагданхай аад, зарим коллективүүдтэ ажахын тоосоон болбол ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукциин шанар һайжаруулха, гаргашануудые хороохо нүлөө ехэтэй арга болоогүй байһаар. Ажахын тоосооной онол арганууdые худэлмэрилэгшэдэй мэдэхэгүй байһан дээрэнээ эдэ бүгэдэ үзэгдэнэ. Арендэ подряд хэрэглэхэдэ ехэ ашаг үрэ туйлагдадаг гэжэ хэншье һэжэглэхэеэ болинхой. Теэд ажалай энэ арга үргэнөөр хэрэглэдэнэ гэжэ мүнөө дээрэ хэлэжэ шадахагүй байнабди.

Январиин нэгэнhээ Госагропромой бүхы предприятинууд ажахын тоосоондо, гаргашаяа тэхэрюулхэ, өөһэдыгөө өөһэдынгөө мүнгэн зөөреэр хангаха гуримда оруулагдаба. Ажахы эрхилэгын шэнэ гуримда оруулха худэлмэри дүүргэгдээ гэжэ хэлэжэ болохогүй. Хэхэ худэлмэри үшөө ехэ. Өөһэдыгөө өөһэдынгөө олоhон мүнгэн зөөреэр хангалгын гол ёһо гуримууд гүрэнэй предприяти тухай Хуули соо хараалагданхай. Мүнөө ехэ бэшэшье һаа, зүбөөр хэрэглэжэ шадаад байгаа һаа, туйлаһан амжалтануудаа бүри арьбадхажа шадаха мүнгэн зөөри дээрэ ажаһууха ёһотой болоно. Мүнөө үеын худэлмэриин эгээл шухала шэглэлнүүдэй нэгэн гэхэд

КПСС-эй ОБКОМОЙ X ПЛЕНУМ

ЭЛХЭЭМЖЭТЭЙГЭЭР, АШАГ ҮРЭ ЕХЭТЭЙГЭЭР ХҮДЭЛХЭ

холын хараата программые Агропром захиралта үгэжэ хүтэлбэрилхэ гуримаар бэелүүлжэ байна. Агропромой мяханай, һүнэй промышленностиин, кондитерска зүйлнүүдэй таһагууд (нүхэд Шурыгин Н. М., Лазарев А. Д.) гэгшэд предприятинуудые оньһожоруулха, оньһон түхеэрэлгэнүүдээр гүйсэд хэнгаха асуудалнуудта һаналаа багаар табина. Мяханай, һүнэй заводууд, кондитерска фабрика һүүлэй үедэ нэгэшье технологическа линии, тэрээндэ хабаатай запас частьнуудые абаагүй байха юм. Эдэ һалбаринуудай саашадаа хайшан гэжэ хүгжэхэ тухай асуудалда, ямар аргаар түрүү онол аргын нэбтэрүүлэгдэхэ байһанда коммунист нүхэр Н. И. Кузнецов анхарал табинагүй.

Өөһэдыгөө өөһэдынгөө олоһон мүнгэн зөөреэр хангалга хадаа тон орёо хэрэгүүдэй нэгэн. Энэ түрүү онол аргые хаа хаанагүй үргэнөөр нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ Агропром ба тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэд һаналаа үшөө багаар табина. Тиимэһээ нүхэр Плотниковой найман орлогшонор хадаа партийна харюусалга багатайгаар энэ хэрэгые эрхилнэ.

Буйлуулгын промышленностиин предприятинуудта үйлэдбэриин гол фондууд һэльбэн шэнэлэгдэнэгүй. Үйлэдбэриин объектнүүдэ тэрэниие һэльбэн шэнэдхэлгэдэ, ажаһуудалай-социальна барилгануудта һомологдоһон мүнгэн зөөри жэлһээ жэлдэ гүйсэд ашаглагдангүй үлэшэнэ. Энэ шухала асуудалые дары шиидхэхэ саг тулажа ерэнхэй.

Улаан-Удын нарин сэмбын комбинадта эльгээгдэдэг ноохоной шанар, 1986 онойхитой жэшэхэдэ, 8,05 процент доошолоо. Гансал энэ ушарһаа республикын колхоз, совхозууд 40 мянган түхэригэй гарзада ороһон, харин комбинат урмашуулын фондһоо 500 мянган түхэриг гээһэн байха юм.

Предприятинуудай хамһабриин ажахые үргэнөөр шиидхэлгэдэ һаналаа табиха саг тулажа ерээ. Гээгдэнги байдалтай колхоз, совхозуудые промышленна предприятинуудай хамһабриин ажахы болгохо асуудалые республикын Агропром болон городской партийна организацинуудай һаяын үедэ шиидхэбэл, зохисотой байха.

В. И. ГОРОХОВСКАЯ, Хориин районой Хасууртайн совхозой һү һаалинн фермые даагша:

— Урда тээнь фермэдээ бригадираар ажаллажа байһанаа, һүүлэй зургаан жэлэй туршада фермые даагша болонхойб. Манда һаамхай 450 үнеэн бии. Жэлэй туршада үнеэн бүриһөө оройдоо 1600 килограмм хүрэтэр һү абадаг байһан аад, нёдондо 2162 килограммда хүргэбэбди. Һүүлшын гурбан һарын туршада, үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, һаалимнай 111 килограммаар дээшэлбэ. Сэхыень хэлэхэдэ, бүришье ехэ һү һааха һэмди. Зүгөөр эндэ шиидхэгдээгүй хэдэн асуудал бии.

Нэгэдэхеэр, зунай үедэ һайжаруулагдаһан бэлшээри хэрэгтэй. Энээн тухай оло дахин хэлэгдэнэн байха. Республикын мелиорациин ба уһанай ажахын министр Балсунаевай ерэхэдэ, энээн тушаа хэлэһэмнай, туһалхаб гэжэ найдуулаа бэлэй. Тиигээд лэ хоёрдохи жэлэй миин хөөрэлдөөн боложо байна.

Хоёрдохи асуудалые аяар арбан нэгэн жэлэй туршада яашье шиидхэжэ шаданагүйбди. Энэ хадаа үнеэдэймнай гурбан байра болоно. Ехэ яаралтайгаар баригдаһан эдэ байранууд мүнөө һандаран унаха түйлдара хүрэнхэй. Тэжээл тараараа оньһожоруулагдамал хэрэгсэлнүүдые тодхохын аргагүй байна. Юундэб гэхэдэ, тэрэ хабшуугаар, набтараар баригдаа ха юм. Һаалишаднай бүхы ажалаа гаараараа хэнэ. Хуушан байрануудай орондо 400 малай багтаамжатай, оньһожоруулагдамал түхеэрэлгэтэй малай байра барихаар болоо. Жэл ерэхэ бүри манда ехэ зорилгонууд табигдана. Гэдна тиимэ муу эрхэ байдалда ажаллахадамнай, бидэниие харан абаха залуушуул ерэхэгүй байна бшуу.

Гурбадахяар, Барилгын материалнуудаар хангалга тухай хэлэхэ түсэлтэйб. Малай байха гурбан байра, тугалнуудые хааха нэгэ байра баригдаһан аад, хушалтагүй удаан байна. Директорнай Шэтэн областьдо ошожо ерээд, мал шахан таргалуулгын шэнэ байра барюулжа эхилээ. Минии һанахада, тэрэньшье хушалтагүй байха бэшэ аа гү. Нэгэ барилгаяа дүүргээгүй аад, ондоо байра барихань хайшаа юм.

Нютагайнгаа РАПО-до хоёр дахин ороҗо үзөө хүм. Ошохо бүреэ нэгэл ушар намай гайхуулдаг байгаа. Хэдэн үүдэ татажа харахадаш, тэндэ һуу-һан эхэнэрнүүд юумэ оёжо, нэхэжэ һууха. РАПО-гойнгоо дэргэдэ оёдолой кооператив нэгэгыт гэһэн дурадхал оруулха дуран хүрэнэ.

П. Б. БАНЗАРОВ, Ивалгын РАПО-гой түрүүлэгшэ:

— Үнгэрһэн хоёр жэлэй дүнгүүдые шэнжэлэн харахада, райондомнай худөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилгэ зарим тэды дээшэлээ. Урда табан жэлэйхитэй сасуулбал, үнгэрһэн жэлдэ һу үйлэдбэрилгэ 41 процент, мяхан — 20, үндэгэн — 22, ноохон — 7, хартаабха — 26, овощ 41 процентээр дээшэлһэн байна. Харин байгша оной нэгэдэхи кварталда нёдондоной энэ үеынхиһөө һүн 17 процентээр, мяхан — 28, үндэгэн 18 процентээр нэмээ. Гэхэтэй хамта ажахынуудай экономическа ашаг үрэ нилээд дээшэлээ. Тодорхойлбол, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар лэ ехэ продукци үйлэдбэрилэгдэбэ гээшэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ районоймнай ажахынуудта продукциин өөрынь үнэ сэн зарим тэды доошолжо байна. Илангаяа мүнөө абаһан ашаг олзоороо гаргашаяа харюулжа, өөһэдынгөө олоһон мүнгэ зөөреэр өөһэдыгөө хангаха экономическа шэнэ гуримда ороод байһан үедэ энэ яһала бата алхам болоно.

Мүнөө үеын хүтэлбэрилэгшэ тээшэ өөрөө бүхы юумэ шэнжэлжэ мэдэхэ, ондоо тээһээ ямар нэгэн заабари хүлеэжэ һуухагүй ёһотой. Өөрын эдэбхитэй, үүсхэлтэй хүтэлбэрилэгшэ хэзээдэшье ажахыгаа олзотой замаар хүтэлбэрилдэг ха юм.

Экономическа шэнэ гуримда орохоһоо хойшо олон ажахынууд үйлэдбэрилэгдэдэг зарим продуктнуудта олзотой, ашаг үрэ багатай гэһэн сэгнэлтэ үгэдэг болонхой. Районоймнай ажахынууд ехэ ажалтай хартаабха, овощ ехээр тариһанай хэрэггүй гэжэ тооломно. Ушарынь хадаа эдэ продуктнуудай худалдан абаха сэнгынь нилээд доогуур байна ха юм. Экономическа талаараа ашаг олзогүй иимэ продуктнуудые үйлэдбэрилхэһөө арсажа, овощ болон хартаабхын тарилгые хороохо һэдэлгэ гаргахашье ушар бии. Бүхы дээрээ манай РАПО-гой ажахынууд оруулһан бүхы олзо оршынгоо 11 процентые газар таряаланһаа абана. Иигээд байхадань, хүн зониие овощ, хартаабхаар гүйсэд хангаха зорилгомнай яагаад бэелүүлэгдэхэнь гээшэб.

Шэнэдхэн хубилгалгын бэелүүлэгдэжэ байгаа мүнөө үедэ РАПО болон Госагропромой хүтэлбэрилхы, эмхидхэхы үүргэ нүлөөень нарижэуулан һайжаруулха саг түлаа.

А. П. РОМАНОВ, «Нижнеангарскгрансстрой» трестые эрхилэгшэ:

— Манай трест шефскэ бусад эмхинүүдтэй, Хойто-Байгалай хүдөө ажахын предприятинуудтай суг БАМ-ай худэлмэришэдые, районой хүн зониие эдеэ хоолой өөһэдын продуктнуудаар хангаха хэрэгтэ тодорхой хубитаяа оруулна.

Жэлһээ жэлдэ һу, яяха үйлэдбэрилгын хэмжээн дээшэлнэ. Хэрбээ арбан нэгэдэхи табан жэлэй һүүл багаар гүрэндэ 1,38 мянган центнер һу, 1,8 мянган центнер мяха худалдадаг һаа, нёдондо эдэ дүнгүүд тус тустаа 1,93, 2,7 мянганда хүргэгдэнэн байна.

Хоёр жэлэй урда тээ үнеэдэй ашаг шэмэ 2244 килограммда хүрэдэг һаа, мүнөө үнеэн бүриһөө жэлэй туршада 2678 килограмм һүн һаагдана. Районой дотор 12 һаалишад-гурбан мянгатад тодоронхой.

Хойто хизаарай бэрхэтэй хүндэ эрхэ байдалда нилээн ехэ юумэн хэгдэнэ. Зорилгонууд бүришье ехэ юм. Түсэбтэ табан жэлэй эсэс болотор районой дотор үнеэдэй тоо толгой 2 мянганда хүргэгдэхөөр, үнеэн бүриһөө 3000 килограмм һүн һаагдахаар хараалагдана.

Городой партийна организаци, районой ажалшад һаяын сагта бүхы хүн зоноо тон шухаг продуктаар — һүөөр гүйсэд хангаха зорилго табина. Энээнэй тулада һүүлэй хоёр жэлэй туршада намаггай газар хатаагдажа, 125 гектар тарялан, 221 гектар сабшалан, 138 гектар бэлшээри бии болгогдоо. Мүнөө жэл үшөө 770 гектар талмайда хүдөө ажахын хүдэлмэринүүд хэгдэхэ, 4,5 миллион түхэригэй үйлэдбэриин, ажаһуудалай объектнүүд бариг даха юм.

Хүдөө нютагуудай арга боломжонуудай һулашаг тула шефүүд — БАМ-ай барилгашад районой колхоз, совхозуудта шадал соогоо туһаламжа үзүүлнэ. Эдеэ хоолой программа — бүгэдэ арадай хэрэг гэжэ һайн ойлгоно ха юмбибди. Жэл бүри 27 мянган центнер үбһэ бэлэдхэнэбди, транспортаар, хүн зоноор туһалнабди.

Бамайхид худөөдэ иимэ барилгануудые бодхоогоо гэбэл: 800 толгой эбэртэ бодо малай фермэ, хүүгэдэй 280 һуритай хоёр саад, 192 һуритай хоёр һургуули, овощ хадагалха склад, хоёр клуб, минеральна үтэгжүүлгэнүүдые, үбһэ хадагалха складууд, бусад барилганууд. Барилгашад худөө ажахын продуктнуудай өөһэдын баазатай, теплицэнуудтэй, гахайн фермэнүүдтэй.

Удаан болзоройнгоо харилсаануудые һайжаруулхын тула байгша ондо манай трест болон «БАМтоннельстрой» управлени «Ангарский», «Тыйский» совхозуудтай хэлсээ баталаабди. Хэлсээнэй ёһоор, совхоз продукциингаа зарим хубиие шефүүдтэ худалдаха, харин шефүүд тэдээндэ үбһэ бэлэдхэхэ, үйлэдбэриин байшангуудые, гэр байра барижа үгэхэ уялга абана. Гэбэшье худөө ажахыда туһалхаар арга боломжонуудная үшөөл һайнаар хэрэглэгдэнэгүй, хамһабриин ажахы удаанаар хүгжөөгдэнэ.

Хэрбээ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй, республикын Агропромой зүгһөө саг үргэлжын анхаралай хандуулагдажа байгаа һаань, бүришье һайн дүнгүүд түйлагдаха бэлэй. Тэжээл үйлэдбэрилгые хүгжөөхын тула энэхи гаргаа ашаглаха гээшэ тон шухала юм. Тезд мүнөө болотор проектно-сметнэ тусхай документаци үгы байһаар. Байгаа һаань, мехколоннонуудная мелиораци хэжэ, газар һайжаруулха бэлэй.

Буряадай АССР-ые хүгжөөлтын Удаан болзорой программын ёһоор манай трест тепличнэ комплекс, шубуунай фермэ, гахай үсхэбэрилгын комплекс бариха ёһотой. Голхоролтойнь гэхэдэ, баригдаһан зарим объектнүүдые Госагропром хэрэглэнэгүй. Жэшээлхэдэ, гормолзавод түүхэй эдгүй тула хүдэлгэгдэнэгүй.

Ажахы эрхилэгшын шэнэ эрхэ байдалда хүдэлжэ байхадаа, Эдеэ хоолой программа бэелүүлэгдэ хамтынгаа хүсэ нэгэдүүлхэ ёһотойбди.

С. Д. БАТОМУНКУЕВ, Хяагтын районой «Дружба» колхозой тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир:

— Колхознигуудай бүхэсоюзна IV съезддэ хабаадалсаха зол намда тудаһан байна. Хараһан, дуулаһан юумэмни айхабтар ехэ. Байһан юумые сэхэ руунь, үнэн зүбөөр хэлсэхэ, хүдөө ажахын асуудалнуудые шэнэ ёһоор шиидхэхэ оршон байдалда съезд үнгэрөө. Хүдөө ажахын үйлэдбэриие ажахые эрхилэгшын шэнэ гуримда оруулха, бүхы юумые шэнэдхэн хубилгаха тухай М. С. Горбачев тодо хурсаар хэлээ.

Минии шагнажа байхада, үгэ хэлэһэн хүнүүдэй, дурадхал, һанамжанууд манайхитайл тон адли байна гэжэ һанаа бэлэйб. Нэн түрүүн бүхы юумэндээ эдэбхитэйгээр, эзэн ёһоор, бодомжотой зүбөөр хандаха, хүнүүдэй ажалые абтаһан продукциин зэргээр сэгнэхэ гээшэ мүнөө манай хүдэлмэриин гол шэглэл болоно гэжэ ойлгоо һэм.

Саашань өөрынгөө бригада тухай хэдэн үгэ хэлэхэм. Бидэ энэ жэлһээ арендně подрядаар хүдэлжэ эхилээбди. Манда 2423 гектар газар даалгагданхай. Тэндээ шэниисэ, обёос ургуулжа, гектар бүриһөө дунда зэргээр 16 центнерһээ бага бэшэ ургаса абаха ёһотойбди. Бригадада элдэб түхэлэй 8 трактор, таряанай 8 комбайн даалгагданхай. Бүхыдөө 15 хүн хүдэлнэбди.

Урдань иимэ хэмжээнэй ажалые мүнөөнэйхиһөө хоёр дахин олон хүн хэдэг байгаа бшуу. Шэнэ эрхэ байдалда хүнүүдэй ажалдаа ямараар, хэр шадамараар хандаһанһаа ехэ юумэн дулдыдаха байна. Тиимэһээ үбэлдөө тусхай һуралсал эмхидхэжэ, ороохо таряа эршэмтэй технологиин ёһоор ургуулха, бүхы юумэөө алмажа һураха экономическа онол арганууdые шудалаабди.

Арендně подрядаар хүдэлдэг болоходоо, үлүү техникэ, хүнүүдые абангүйгөөр ажалай гаргашые хороожо, продукциин өөрынь үнэ сэнгые урда жэлэйхиһэ нилээд хороохо болонобди.

Энээнтэй хамта Гүрэнэй агропромой инженернэ албан муугаар хүдэлнэ гэжэ хэлэхээр. Илангаяа техникэ заһабарилга, запас хэрэгсэлээр хангалга муу. Энээн тушаа зохихо хэмжээ абахаар болоо гэжэ һанагдана.

А. С. ИРИНЧЕЕВ, Сэлэнгын районой XX партсъезддын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ:

— Нүхэр Плотниковой хэһэн элидхэл намда һайн гэжэ үзэгдэбэгүй. Агропромой экономико элидхэл соонь ороидоо хүсэд харуулагдаагүй байна.

Республикын Агропромышленна комитет, районой агропромышленна нэгэдэл бидэнэй харилсадаг дутын нүхэр байха ёһотой аад, урданайхяараа колхозуудай ажалые хинадаг орган байһан зандаа. Мүнөө манай колхоз арендně подрядта орожо байна. Эндэ гол шухалань юуб гэхэдэ, тоосоо хэжэ үнэ сэн тодорхойлолго болоно бшуу. Арендně подрядаар ажаллаһан хүнүүдэй продукци үнэгүйгөөр худалдажа абахадаа, колхознигуудаа гомдохоохобди. Харин дан үнэтэйгөөр абабал, ажахымнай олзогүй үлэшэхэ байна. Энэ хэрэгтэмнай туһалыт гэжэ республикын Агропромдо, өөһэдынгөө РАПО-до хандаһамнай, нэгэшье экономистые эльгээгэгүй байна. Арендně подряд хадаа таряашадые газар эдлэжэ һургаха ёһотой эзэн болгохо холын хараатай ха юм.

Мүнөө бии байгаа агропром Хүдөө ажахын министерствэһээ юугэрээшье илгаагүй гэхээр. Олон министерствэнүүдые болон альбан зургаануудые нэгэдүүлээд, ашаг үрэез ёһоор харуулдаггүйнь хараптай байна. Жэшээлхэдэ, поведельникгэ ехэ, бага планерконууд бүхэлнин удэр үнгэргэдэнэ. Гадна хоёр удэр амарна. Тиихэдээ Агропромой хүдэлмэрилэгшэд ороидоол дүрбэн удэр ажаллана гээшэ гү? Худеодэ тиимэ юумэ харахагүйт. Юрын удэр ажалайнгаа хэрэгээр Агропром ерэхэдэш, нүхэр Гороховскаягай хэлэһээр, хүдэлмэрилэгшэдынь миин байдаг лэ даа. Хуушанайнгаа бюрократическа түхэл маягуудаа орхёодүй. Жэлэй туршада Сэлэнгын РАПО-до 2300 гаран элдэб заабари, захиралтатай саарһан эльгээгдэнэ. Харин РАПО манда 700 гаран саарһа эльгээнэ. Мүнөөдэр үглөөгүүр баһаа 6 саарһан ерээд байба. Саарһа эльгээгээд байха бэшэ, харин бээрээ ерэжэ, хүн зоной ажал, ажабайдал хаража, хөөрэлдэжэ, шадаха эзргээрээ туһалжа байбалнь, хэды ашаг үрэтэй байха һэм. Энэ хүдэлмэрез гуримшуулхаар болоо. Бэе бээз уряа үгэнүүдээр «хооллуулжа» байнхаар, хүдөөдэ хара ажал хэжэ байһан хүн бүхэнэй зүрхэндэ, сэдьхэлдэ хүрэхэ ёһотойбди. Мүнөө хүдэлхэдэ амар болоошье һаа, дээрэһээ эльгээгдэнэн эндэб заабаринууд һаад хэнэ.

Д. П. БОЛОНЕВ, Тарбагатайн районой «Маяк» колхозой түрүүлэгшэ:

— Абаһан ашаг олзоороо ажахыингаа гаргашые харюулха, өөһэдынгөө олоһон мүнгэ зөөреэр ооһэдыгөө хангаха гуримда ороходоо коллектив, хүн бүхэнэй харюусалгань дээшэлээ. Хубилган шэнэдхэлгэдэ хайша хэрэгээр хандаха хүнүүд манда олдохогүй байха. Хурдадхалга, хубилган шэнэдхэлгэ гэһэн үгэнүүд мүнөө тон хурсаар табигдана. Партиин табиһан энэ шухала асуудал хэрэг дээрээ бэелүүлэгдэжэ эхилэнхэй гэхэдэ алдуугүй. Энэ талаар ажахы бүхэндэ хүнүүдэй үүргые дээшэлүүлхэ хэрэг тон шухалада тоологдодог болонхой. Абаһан ашаг олзоороо ажахынгаа гаргашые харюулха, өөһэдынгөө олоһон мүнгэ зөөреэр өөһэдыгөө хангаха гуримда ороходоо, ажахын тоосоо һалбари бүхэндөө нэбтэрүүлээгүйдэ аргагүй. Ушар тиимэһээ үйлэдбэриин үчастогууд энэ шэнэ гуримые зүбөөр ойлгожо, ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхые оролдоно.

Бүхэсоюзна XIX партийна конференциие ажалай амжалтаар үгтаха талаар дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хам оролсоһон манай колхознигууд үндэр социалис уялганууdые абаһан юм. Һу гүрэндэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэбые майн 1-дэ, мяхаар — майн 9-дэ дүүргэхэбди.

Мал ажалдаа ажахын гүйсэд тоосоо нэбтэрүүлһэндээ бидэ зарим тэды амжалтануудые туйлаабди. Нёдондо манда үнеэн бүриһөө 2722 килограмм һүн һаагдана. Түрүүшын квартал соо үнеэн бүриһөө һу абалга үнгэрһэн жэлэйхидэ орходоо, 150 литрээр дээшэлүүлэгдээ. Апрель һарадашье сагаан эдеэ үйлэдбэрилгэ нэмэжэ байнхай. Хэрбээ зунай һарануудта һу һаамаа доошолуулаҗгүй хүдэлбэл, бидэ ажахыгаараа гурбан мянгатанай зэргэдэ гараха аргатайбди.

Һу һаали хайшан гээд дээшэлээб гэхэдэ, ондоо үүлтэрэй мал үсхэбэрилдэг болообди. Манай колхоз холмогорой үүлтэрэй мал өөһэдтөө үсхэбэрилжэ эхилһэнһээ хойшо үнеэдэйнгээ ашаг шэмые 30—40 процентээр ехэ болгоһон байха юм. Мүн бэшэшье һалбаринуудная нёдондо жэлдэ яһала бараг үрэ дүнгүүдтэйгээр ажаллажа гараа һэн.

Байгша ондо хүдөө ажахын үйлэдбэриие хараа байса дээшэлүүлхэ талаар тусхай, хопын хараатай программа эохёогдоһон байна. Эндэ шэнэ гуримаар хайшан гээд хүдэлхэ тухай хараалагданхай.

РАПО бии болгогдоһонһоо хойшо яһала хүдэлмэри ябуулаа. Нэгэдэлэй мэргэжэлтэд илангаяа мал ажалай продукци үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ бодото туһаламжа үзүүлһэн байна. Таряан ажалда багаа бэшэ юумэн хэгдэг. Эршэмтэй технологи хэрэглэжэ, тэжээл үйлэдбэрилгэдэ зарим тэды һайшаалтай алхамуудые хээбди.

Түсэблэлгэ дээрэ тогтоходо, ажахынууд өөһэдөө түсэбэ табижа, дээшэнь үгэдэг болохо ёһотой. Харин мүнөө түсэбнай үшөө дээрэһээ үгтэнөөр. Жэшээ болгон хэлэхэдэ, жэлдээ үнеэн бүриһөө 3000 килограмм һу һаахын, мүн эхэ хонидой отарануудта зелёнко тарихын тула тарилгын талмайһаа 200 гектар газарынь абажа, тэрээн дээрэ тэжээлэй ургамал тариха гэхэдэмнай, РАПО зүбшөөлөө үгэнэгүй. Иигэжэ хүдэлхэ саг болёо бэшэ аал? Ажахынууд эдэ бүгэдэеэ өөһэдөө шиидхэхээр болоо ха юм.

А. В. МАЛЬЦЕВ, «Электромашина» заводой слесарь:

— Элидхэл соо ехэ юумэн тухай хэлэгдээ. Тезд хамһабриин ажахынууд тухай мүртэй юумэн хэлэгдээгүй. Энэньшье мэдээжэ. Юуб гэхэдэ, Агропром тэрэниие өөрын гэжэ тоолоногүй ха юм. Шиидхэхэ асуудалнууд эндэ олон. Манай коллектив багахан хамһабриин ажахытай юм. 500 толгой гахай бариха фермэтэйбди. 1000 дүрбэлжэн метр талмайтай теплицэ бии. Наяад бүлэ зүтытэйбди.

Үнгэрһэн жэлдэ 240 центнер мяха үйлэдбэрилгөөбди. Нэгэ хүн дээрэ абажа харахаа болоо һаа, 12,6 килограмм болоно. Килограмм мяханай өөрынь үнэ сэн 6 түхэригтэ хүрөө. Тиихэдэ 70 центнер үгэрсэ, 10 центнер мед үйлэдбэрилэгдөө.

Юун манда һаалта хэнэ гээшэб? Нэгэдэхеэр, хамһабриин ажахы бэлэдхэлгүйгөөр, олон асуудалнуудые шиидхэнгүйгөөр эмхидхэгдээ. Энэ асуудалнууд мүнөөшье шиидхэгдэнэгүй. Ивалгын районой Ключи һууринда хуушан байрада мүнгыень түлөөд, хамһабриин ажахы байгуулаабди. Тезд тойроод байһан газар манда үгтөөгүй. Ушар иимэһээ тэжээл бэдэржэ, бүхы республика соогуур гүйлгэлдэхэ баатай болообди.

Хоёрдохёор, манай гахайн байра һаяар унахаяа байна. Тезд Ивалгын райгүйсэдком шэнэ байра бариха газар таһалжа үгөөгүй байһанаа, эдэл үдэрнүүдтэ зүбөөр шиидхэбэ. Гэбэшье тэжээлэй үндэһэ һуурригүйгөөр гахайн фермэ ашаглажа шадахагүйбди. Тэжээл бэлэдхэхэ газар хэрэгтэй. Манай энэ ажахы гарзатай. Тиимэһээ энэ гахайн фермэдэ дүтэ газар таһалаагүйдэ аргагүй. Теплицэ үргэдхэхэ талаар ехэ юумэ хэнэбди, хэхэшьебди. Бидэ худэлмэришэд энээндэ туһалхабди.

Шефскэ туһаламжа худөөгэйхидтэ үзүүлхэ талаар нэгэ үгэ хэлэхэ һанаатайб. Эндэ Агропром өөрынгөө уялганууdые дүүргэнэгүй. Гэрнүүдые бариха хүнүүдые манай эльгээхэдэмнай тэндэнь барилгын материалгүй байжа, миин һууха баатай болоно. Тиигээдшье Агропром тэрэнэй түлөө харюусанагүй. Саашадаа республикын Агропром хамһабриин ажахынуудта онсо анхарал хандуулжа, тэрэнэй нэмэлтэ продуктнуудые үгэхэ байһыень хараада абажа, туһалха ёһотой гэжэ найданабди.

Г. В. ПРУИДЗЕ, Загарайн районой Үнэгэтэйн нэгэдэлэй директор:

— Манай нэгэдэл республика дотороо эмхидхэгдэһэн шэнэ түхэлэй түрүүшын нэгэдэл болоно. Республикынгаа Агропромтой холбоо гүйсэд байгуулаабди гэхын аргагүй байна. Мүн амжалтанууд тухайшье хэлэхэнь үшөө эртэ. Манай нэгэдэлэй хүсэ түтэс хэрэглэхын тула ямар таланнуудта анхаралаа хандуулалтайб гэжэ пленумэй үзэмжэдэ дурадхаха һанаатайб.

Гүрэнэй предприяти тухай хуулиин ёһоор нэгэдэлэймнай үйлэдбэриин болон социальна хүгжэлтэ ажахыгаа ямараар ябуулһанһаамнай, ажалша коллективэймнай хэды шэнээн олзо олоһонһоо сэхэ дулдыдаха байна. Эндэһээ уламжалхада, хүн зоноймнай эдэбхи һүүлэй үедэ дээшэлээ гэжэ тэмдэглэлтэй.

Үнэгэтэйн нэгэдэлые байгуулхадаа, үйлэдбэрилһэн продукциинь 30 процентые өөһэдынгөө фирмоннэ магазинуудаар, мүн хэлсээ баталжа худалдаха ёһотой байгаабди. Үнэн дээрээ энэ гурим бүдүүлигээр хазагайруулагдана. Республикын Худалдаа наймаанай министерствын баалалта хашалта доро бүхы продукцияа министерствын магазинуудаар худалдаха баатай болообди. Хэлсээтэ уялгаяа дүүргээгүй һаамнай, манаар ехэ яла түлүүлхэ болоно ха юм. Энэ асуудалые РСФСР-эй болон республикымнай Госагропром дары түргэн шиидхэхэ ёһотой. Юуб гэхэдэ, Гүрэнэй предприяти тухай хуули хазагайруулһан болоно ха юмбибди.

Байгша оной эхиндэ Үнэгэтэйн үрэ жэмэсэй заводой бидэндэ үгтэхэдэ, республикын Агропром манда туһалхаяа яаранагүй. Урдань «Бурятсельпищеагропром» нэгэдэлэй байһан һаа, материально-техническэ талаараа тэндэһээ хангадахаяа болишобо. Ондоогоор хэлэхэдэ, тус нэгэдэл өөрынгөө байһан заводто бодото туһа хүргэхын орондо манда һаад хэнэ.

Юрэнхы дээрэ хэлэбэл, Госагропромой таһагуудта ажалаа гүйсэд мэдэхэгүй хүдэлмэрилэгшэд ажаллана. 30 наһа гүйсөөдүй залуу мэргэжэлтэдые үйлэдбэри дээрэ дүршүүлһэн хойноо хүтэлбэрилхы тушаалда дэбжүүлхэ хэрэгтэй.

Республикынгаа ажалшадые овощоор гүйсэд хангахын тулада үйлэдбэриеэ хоёр дахин дээшэлүүлхэ ёһотойбди. Мүнөө тиимэ арга үгы байна. Консервнэ заводые һэльбэн шэнэ гү, али шэнээр баряад, овощ ургуулдаг газараа һайжаруулһанай ашаар энэ зорилгоёо шиидхэхэбди. Энэ асуудалнуудыемнай шиидхэхыень Госагропромые гуйнабди.

В. Ф. БИКУЛОВ, Мухар-Шэбэрэй РАПО-гой түрүүлэгшэ:

— Ажахы эрхилэлгын шэнэ гуримда ороһоор хоёр жэл тухай хүдэлбэбди. Зарим тэды дүн гаргахаар болоо. Агропромышленна нэгэдэлэй мэдэлдэ ородог предприятинуудай, колхоз, совхозуудай ажалай бүтээсэ, ашаг үрые дээшэлүүлхэ талаар өөһэдөө бэеэ даагаад, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлдэг болоһониинь һайшаалтай. Хүн бүхэн коллективэйнгээ урда харюусалгаяа мэдэрээ. Иигэжэ үнэрһэн хоёр жэлэй түсэбүүд амжалтатайгаар дүүргэгдэһэн байха юм.

Гэхэтэй хамта агропромышленна комплексын, мүн тэрэнэй хүтэлбэрилгын хүдэлмэридэ үшөөл бюрократизм, нобшо нозгой ябадал гаргаха, өөрынгөө ажалые мэдэхэгүй ушарнууд дайралдаһаар. Колхоз, совхозуудые хангадаг предприятинууд ажалаа продукци абалгатай нягта холбоогүй байһаар.

Гүрэнэй агропромой түрүүлэгшын орлогшо И. Ф. Лобановай, «Агропромэнерго», малай үүлтэр һайжаруулха нэгэдэлнүүдэй түрүүлэгшэнэр нүхэд Аюровай, Левитинэй зүгһөө иимэ ябадал гаргаха ушарнууд дайралдана. «Агропромэнерго» нэгэдэлэйхид мүнөө малай байрануудай электротүхеэрэлгэнүүдые хабсаргаха, капитальна болон саг зуурын заһабарилга хэхэ хэлсээ баталхаяа яаранагүй. Гансал эдэнэр техническэ талаар хангахые оролдоно. Энэнь ажахынуудта ямаршье туһаламжа болоногүй.

Малай үүлтэр һайжаруулха талаар урагшатай алхамууд хэгдэнэгүй. Хурьгад, тугал, унагад, поршоонхо үсөөн абтаһаар.

Гүрэнэй агропром жэл бүхэндэ хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй хабаадалгатайгаар 36 часай программаар һуралсал үнгэргэдэг, һалбари һалбаряар курсануудые эмхидхэдэг гээшэ. Тезд энэ хэрэгтэ дутуу дунданууд, ёһын тэдыдэ хандаха ушар үшөөл дайралдаһаар. Эдэ эмхидхэгдэһэн курсанууд ута үнжагайгаар үнгэргэдэнэ. Программынгаа талаар өөһэдтөө хэрэг дээрэнь хэрэглэжэ абахаар юумэн бага байдаг. Эндэ хүтэлбэрилэгшэдэй ажал хүдэлмэри, тэрэнэй хараа бодол, ажалаа хайшан гээд эмхидхэхэ, тэдэнэрэй эрхэнүүдыень, финансова байдал тухай ородоошье хэлэгдэнгүй үнгэршэдэг. Юридическэ талаар хүтэлбэрилэгшэд үшөөл юумэ мэдэдэг болоодүй.

Энэ жэлһээ манай район дотор һара бүхэндэ зарим нэгэ ажахы дээрэ хүтэлбэрилэгшэдэй совет үнгэргэдэгби. Эдэнэр тэндэ дүй дүршэлөөрөө андалдана. Колхоз, совхоз бүхэндэ һайн, муу талыеншье хараха юумэн бии ааб даа. Эдэ асуудалнуудые тэдэнэрэй дабтахагүйн тула тэдэнние нюуса нөөсэгүйгөөр харуулдагби.

Мүнөө бригадна болон арендně подрядай гуримда ойлгодохогүй юумэн олон. Илангаяа ажалайнгаа түлөөһые валова олзо доходһоо абаха тушаа асуудалаар Гүрэнэй агропром район бүхэндэ семинарнуудые үнгэргэхэ ёһотой. Энэ хэрэгые Ф. Г. Бадеева даажа абаха эзргэтэй.

Ханагалгын асуудалаар республикын Агроснаб (нүхэр Вахрушев) колхоз, совхозуудые техникэ, машинаар, запчастяар, мүн бэшэшье хэрэгтэй зүйлнүүдээр гүйсэд хангаха уялгатай гээшэ. Тезд эдэнэрэй хүдэлмэридэ дутуу дунданууд бии байһаар.

РАПО-гой аппарадта 38 мэргэжэлтэдэй орондо 18 хүн үлэбэ. Тэдэнэр шэнэ, түрүү онол арганууdые нэбтэрүүлхэ, ажалай үйлэдбэриин технологи сахиха хэрэгтэ туһаламжа үзүүлхэ болоно.

Пленум дээрэ ВАСХНИЛ-ай Сибириин отделениин Президиумэй түрүүлэгшэ **П. Л. Гончаров** болон КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь **А. М. Беляков** үгэ хэлэһэн байна.

ТАСС ХИЛЫН ХАНААА

В. И. ЛЕНИНЭЙ ТҮРЭЬЭН ҮДЭРЭЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

«Ленин Польшоцы — социал-демократ» гэһэн Краковтахи музей бэлдэ- «Сибирь: ород революционер- ный газар» гэ- той выставкэ Дэлхэйн про- дынгин Сибирь- дадаа хэһэн ажалай туг- ажабайдал ту- ууд эндэ гол манай музей дадалда, ажал дүрбэн ыг даргаар юм гэ- ектор Е. Сег- Тиихэдээ бидэ выставкэнүүдэйнгээ тематика хубилгахые оролдодогби. Энэ хадаа гансал ленининаада бэшэ, харин революционернүүдэй ажабайдалай бүхэли эпопей болоһон сибириадада манай оруулһан хубита болоно. Олонхи экспонадууд эндэ түрүүшынхээ табигдаа.

ГАВАНА. Студентнэртэ марксистско-ленинскэ үзэл бодол бүрилдүүлхэ, Ленинэй суртал һургаалые мүнөө үеэй нягтаар холбохо асуудалнууд В. И. Ленинэй түрэһөөр 118 жэлэй ойдо зорюулагдаһан совет болон кубын мэргэжэлтэдэй научно-практическа конференциндэ хабаадагшадай гол анхаралда табигдаһан байгаа.

СССР-эй болон Кубын дээдэ һургуулинуудай түлөөлэгшэд һуралсал-хүмүүжүүлгын хэрэгые, научна ажал ябуулгые хубилган шэнэдхэхэ хүдэлмэриин дүнгүүдые зүбшэн хэлсэһэн, хамтын ажал ябуулгынгаа хараа шэглэлнүүдые тодорхойлһон байгаа.

ДЕЛИ. В. И.

ХОТО, ХҮДӨӨГӘЙ ҺОНИН

ҺАЙНДЭРТЭ БЭЛДЭНЭ

Баргажан тосхоной байгуулагдаһаар 340 жэлэй ой мүнөө жэлдэ тэмдэглэгдэхэнь. Мүнгэн дээрэ һиилэжэ хэһэн хэрмэнэй дүрсэ тиихэдэ тосхоной һүлдэ тэмдэг байһан. Сибириин түрүүшын городуудтай хамта нэгэ үедэ Баргажан тосхоной һуури табигдаһан юм. Декабристнар, аха дүү Михаил ба Вильгельм Кюхельбеккернүүд, «Газар ба эрхэ сүлөө» гэһэн эмхиин гэшүүн Н. С. Тютчев, ородой түрүүшын революцида хабаадагша Н. С. Кабашов, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда баатарай үхэлөөр унаһан аха дүү Иван ба Александр Козулинууд ба бусад эрэлхэг хүбүүд, партизануудай эрэлхэг командир Г. В. Очиров, тагнуулшан К. П. Молотов ба бэшэшье олон хүнүүдэй нэрэнүүд тосхоной түүхэдэ алтан үзэгүүдээр бэшээтэй.

Ойн баярта зорюулагдаһан һайндэр июнь һарада үнэргэгдэхөөр хараалагдана. Һайндэртэ зүжэглэмэл харалгануудые, концертнүүдые бэлдэжэ, соёлшод, юрэдөө, сүлөөгүй. Арадай хатарай «Наадыш, минии гармошко» гэһэн, мүн шүлэг уншагшадай мүрысөөнүүд үнгэргэгдэжэ, эрхим оюун бэлигтэн тосхоной ойдо зорюулагдаһан концертдэ уран шадабарияа дэлгэхэ юм.

А. КАПУСТИН.

Баргажанай район.

АЛТАН ТҮРЭ

Энэ үдэр Никольск тосхондо ажаһуудаг Глушковтоной гэртэ ехэ хүлгөөтэй байба. Куприян Иванович ба Надежда Макаровнагай хүүгэд, ашанар, түрэлхид сугларжа, 60 жэл хамта ажаһуурһан эдэ хоёрые халуунаар амаршална. Сагаан бүдөөр хушанхай столые томо һайхан торт гоёоно, тэрээн дээрэ хушуугаа ниилүүлһэн хоёр гулабхаа зураатай. Ная наһатай гэрэй эзэниие дуратай дуугаа гүйсэдхэхьень гуйхада, Куприян Иванович «Широка страна моя родная» гэһэн дуу татаба.

— Дайнай үндэ хушэр жэлнүүдтэ долоон үхибүүдые тэдхэхэнь бэрхэтэй һэн даа. Куприян дайнда мордоһон, би гансаараа хүүгэдтэеэ үлөөд байгааб,— гэжэ Надежда Макаровна хөөрэнэ.

Бэрхэшээлнүүдые дабажа, эдэ хоёр юһэн хүүгэдые хүл дээрэнь бодхоогоо.

А. ХАЛТУЕВ.

Кабанскын район.

ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ КОНФЕРЕНЦИ

Сэлэн-Дүүмэ тосхондо соёлой байшан соо эхэнэрнүүдэй конференци үнгэрбэ. Гоёор шэмэглэһэн зал соо ирагуу хүгжэм зэдэлнэ, ханын захаар эмхидхэһэн буфет, киоскнуудта шуран, солбон басагад сугларагшадые халуун сай, кофи, амтатай эдеэ хоолоор хүндэлнэ. Үхибүүдэй ханада үлгөөтэй зурагуудаар сугларагшад һонирхоно.

Конференци эхилжэ, ендэр дээрэ гараһан эхэнэр бүхэн гэр бүлэ, сүлөөтэй саг, ниитэ хүдэлмэри, ажал тухайгаа хөөрэбэ. Эдэнэр сүлөөтэй сагаа аша үрэтэйгөөр үнгэргэхэ тухай хэлсээ. Конференци дээрэ тосхоной эхэнэрнүүдэй совөт байгуулагдажа, нютаг нутагадаа хүндэтэй эхэнэрнүүд тус советэй бүридэлдэ ороо юм.

Хүүгэдэй саадай булсагархан багашуул концерт наада харуулжа, эхэнүүдэйнгээ сэдьхэл ханааба. Оёдолшод, эсхэгшэд гоё һайхан, моодно хубсаһа харуулаа.

С. АЮШЕЕВ.

Сэлэнгын район.

ТЭМЭЭН, ТОХОРЮУН, БААБГАЙ...

Дээдэ-Онгостойдо байрлаһан этнографическа музей соо ан, амитадай булан бии. Һаяшаг эндэ баабгай гурбан гүлгэдые асаржа, хүнүүд баабгайн бамбагархан хубүүдые ехэ хөөршөөнэ. «Эжы, харыш, баабгайхан һэрибэ!», «Хаб харахан баабгай нам руу харана!», «Ямар һонин бэ!» гэхэ мэтээр шаг шууяа сугларһан багашуул табина. Тээ саана тохорюун ута хүзүүгэз үргөөд, томоотойхон алхална. Эндэ 42 толгой ан амитан бии: һарлаг үхэрнүүд, буганууд, оро, тэмээнүүд, шоно, морид, хонид.

— Амитадай булан байгуулхадаа, харагдаа үзэгдөөгүй ан гүрөөл суглуулха бэшэ, харин Байгал далай шадар байрладаг ангуудые, шубуу шонхорые, гэрэй юрэ бусын амитадые музей харагшадай анхаралда дурадхаха зорилго табигдаа һэн. Амитад эндэ тэндэһээ сугларааа: автомашинада дайруулжа, даляа хухарһан бүргэдые нэгэ жолоошон асараа, тахяануудтай хамта үдэлэн тохорюуниие Гүрэльбэһээ нэгэ хүн бэлэглээ. Бэрхэшээлнүүд тухай хэлэхэ болоо һаа, олон. Нэн түрүүн амитадай эдихэ хоол дуталдана. Үбһэ, мяха, гурил олохонь ехэ бэрхэтэй,— гэжэ амитадай булангые даагша О. М. Подпругин хөөрэнэ.

Этнографическа музей харагшадай олонхинь амитадые харахаяа ерэнэ гэхэдэ, алдуу болохогүй. Илангаяа үхибүүд ан гүрөөлдэ ехэ дуратай. Ангуудай зариманиинь газар доро малтаһан байра соо, зариманиинь — хашаа хотон соо үбэлжөө. Эндэ ангууд яһала үдэдэг байна. Шоно гүлгэдые асараа, мүнөө баабгайхануудтүрөө, һаяар бүгын инзагануудбии болохо. Яков Манкирович ба Мария Дорофеевна Хулугуровтан, Анатолий Ильич Серебренников гэгшэд амитадые эдеэлүүлдэг, хорёо соонь сэбэрлэдэг юм.

Хабарай наранда игаажа, бэе бэеэ намнан баабгайхануудай наадахые хараха гэбэл, этнографическа музей руу шамдагты.

И. ТУМУРОВА.

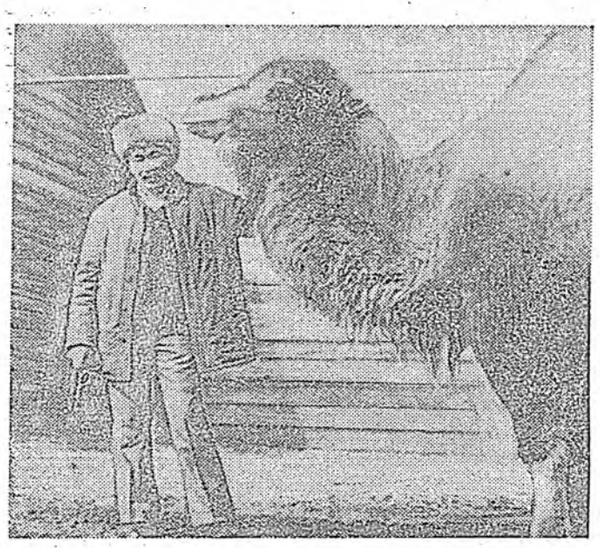

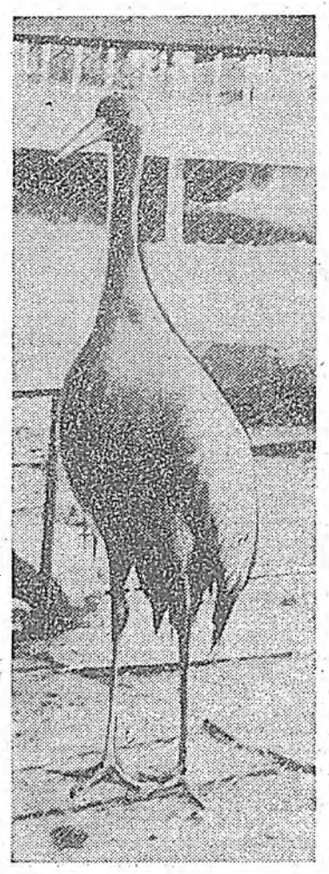

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Амитадай булангые даагша О. М. Подпругин Ононой эрьеһээ асарһан тэмээ ехэ һайшаадаг. 2. Музейн экспонат — тохорюун.

Авторай фото.

ЗАГАРАЙҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

«ИВАН ДА МАРЬЯ»

Районой түбэй библиотекэдэ «Иван да Марья» гэжэ нэрэтэй клуб нээгдэжэ, тэрэнэй хүдэлмэридэнь һая айл болоһон залуушуул ба бусад эдэбхитэйгээр хабаадана. Эдеэ шанаха, хубсаһа оёхо, үхибүүдые хараха, гэр бүлын асуудалнуудаар зүбшэлнүүдые эндэ абажа болохо. Ажабайдалай дүй дүршэлтэй наһатай эхэнэрнүүд клубай соведэй гэшүүдээр һунгагдаба. Гэр бүлын амгалан байдал сахиха темээр олон номууд, шэнжэлэлгэнүүд уншагдажа, эдеэ шанаха, хубсаһа оёхо, нэхэхэ дүй дүршэлөөрөө андалдажа, хубаалдажа байха гэжэ эхэнэрнүүд хэлсэбэ.

МАЛШАДТА АЙЛШАЛБА

Ташалан, Хуушан-Хүрбэ, Шэнэ-Бууса, Асагат нютагуудаар СССР-эй арадай артист, РСФСР-эй М. Глинкын нэрэмжэтэ Гүрэнэй шангай лауреат Д. Дашиевай, республикын габьяата артист Ц. Бадмаевай концертнүүд үнгэрбэ. Малшад буряад уянгата шүлэгүүдые, һайхан дуунуудые шагнажа, уян гоё хатарнуудаар нюдөө хужарлуулжа, сэдьхэлээ хаһаагаа.

В. ЖИГЖИТОВ.

САГААН ҮНЭГЭД ОЛОШОРХОНЬ

Романовка нютагта саһан сагаан үнэгэдые үдхэдэг фермэ бии юм. Эндэ май һара соо 2.460 гүлгэдые түлжүүлэн абахаар хараалагдана. Энэ харюусалгатай хаһада ан үдхэгшэд һайнаар бэлдэнэ: эдеэ хоол захижа асаруулаа, байрыень сэбэрлээ.

— Нэгэ үнэгэн үдэр соо 18 түхэригэй хоол эдидэг юм. Үнэгэдые үдхэхэнь үнэтэй, теэд гоё һайхан арһаниинь бүриишье үнэтэйгөөр сэгнэгдэдэг юм,— гэжэ долоон жэлдэ тус фермэдэ хүдэлжэ байһан Т. Гнеушева хөөрэнэ.

К. СУДАНОВ.

Яруунын район.

ЗУРГААН НААДАНАЙ ҺҮҮЛЭЭР

Эрэшүүлэй дунда даамаар Буряадай АССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн ЛВРЗ-гэй шатарай клуб соо үнгэргэгдэнэ. 30 даамшад мүрысөөндэ хабаадана.

Спортын мастерта кандидат В. Алешко зургаһаа 5,5 очко абаад, түрүүлжэ ябана. Улаан-Удын 32-дохи һургуулиин һурагша Ю. Ханхараев тэрээнһээ хахад очкогоор гартана. Спортын мастерта кандидануд М. Базаров, А. Терновский тус тустаа 4,5 очкотойгоор удаадахи һуринуудые эзэлнэ.

Л. ГАРМАЕВА.

СЛАЙД-ФИЛЬМНҮҮДЭЙ ФЕСТИВАЛЬ

Һаяхан Северобайкальск городто слайд-фильмнүүдэй «В объективе — магистраль-88» гэһэн заншалта фестиваль үнгэрбэ. Эрхүүгээ, Улаан-Удэ-һөө, Северобайкальскһаа, Эрхүүгэй областиин Кунермэ тосхонһоо элдэб мэргэжэлтэй арбан дүрбэн хүнэй гушан бүтээл харуулагдаа. Тус фестиваль Ленинскэ комсомолой 70 жэлэй ойдо ба Байгал-Амарай түмэр замай Ленинскэ комсомолой шангай лауреат Виктор Войналовичой дурасхаалда зорюулагдаба.

В. Войналович «Комсомолец Бурятии» гэһэн отрядтай хамта БАМ ерэжэ, харгы замай баригдаһан түүхые фото-зурагууд ба киноленттнүүд дээрэ дуулаһан тунхаглаа, уран һайханай фото-зурагуудые, кино буулгабари хүгжөөхэ талаар эдэбхитэй ажал хүдэлмэри ябуулһан байна.

Фестиваль эмхидхэгшэд В. Войналовичой дурасхаалта тусхай дамжуулгын шан байгуулжа, Северобайкальск городой «Байгал» гэжэ арадай киностуди (хүтэлбэрилэгшэнь Г. Агранов) тус шанда хүртөө юм. Фестивалиин лауреадуудые нэрлэбэл, «Сюита» гэжэ слайд-фильм буулгаһан Г. Агранов, Эрхүүгэй техническэ эрдэмэй кандидат С. Прокопчук, «Даван» гэжэ аяншалагшадай клубай гэшүүд Клавдия ба Евгений Марьсовтан, БАМ-ай баригдашан, мүнөө Эрхүүгэй областиин Кунермэ тосхондо ажаһуугша Улан-Бек Джамиев гэгшэд болоно.

Северобайкальск городто уран һайханай фото-зураг, кино буулгаха дуратайшуулые үршөөхэ, урмашуулхын талаар ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдадаг. Кино буулгаха дуратайшуулай бүтээлнүүдэй октябрь һарада үнгэрхэ фестивальда северобайкальскынхид хүршэ областьнуудһаа хүнүүдые урихаһаа гадна Прибалтикаһаа, РСФСР-эй олон хизаар ба областьһоо кино буулгаха дуратайшуулые уриһан байна.

Ч. ДОРЖИЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

▲ КПСС-эй областной комитедэй пленум. «Бүтээмжэтэйгээр, ашаг үрэ ехэтэйгээр хүдэлхэ»— Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советдэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, республикын Гүрэнэй агропромой түрүүлэгшэ А. И. Плотниковой тоосооте элидхэлнээ.

▲ Хонишодой халуун хаһа. «Григорьевтаной амжалта»— В. Бадмаевай, Ц. Цыренжаповай фоторепортаж.

▲ Хабарай хүдэлмэри. «Техникэ түгэс бэлэн»— Н. Дегтяревой статья.

▲ Шэнэ лауреадууд. «Ухаан бодолой болон зохёохы ажалай үндэр дээдын туйлалтануд»— ТАСС-ай материал.

▲ Мүнөөдэр — анда хотонуудай бүхэдэлхэйн үдэр. «Хани барисаамнай улам бэхижэхэ»— В. Найдаковой статья.

▲ «Хүдөөгэйхидые ажаһуудалай талаар хангалга»— материалнуудай суглуулбари.

▲ Спортын һонин.

СПОРТЫН ЗАЛНУУДААР, СТАДИОНУУДААР

▲ Хилэ сахигша-герой комсомол хүбүүн Николай Петровой дурасхаалда зорюулагдажа, самбо барилдаагаар бүхэсоюзна заншалта арбан нэгэдэхи мүрысөөн 10 часта профсоюзуудай Спортын байшан соо болохо. Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй хото городуудай, мүн Монголой Арадай Республикын Дархан хотын самбистнууд мүрысөөндэ хабаадана.

▲ РСФСР-эй кубогта хүртэхын түлөө футболоор мүрысөөндэ Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй хото городуудай командануд хабаадана. Улаан-Удын «Сэлэнгэ» болон Благовещенскын «Амур» командануд 16 часта Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ наадаха.

▲ «Тэрэнги-88» гэжэ шанда хүртэхын түлөө футболоор Улаан-Удэ хотын түрүү һуури эзэлэлгын хабарай мүрысөөн үргэлжэлнөөр. «Пищевик», «Стекольщик», авиационно заводой, 18-дахи һургуулиин стадионууд дээрэ мүрысөөн үнгэргэгдэхэ. Эдэ наадануд 10 часта эхилхэ юм.

▲ Спортивна гимнастикаар городой түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөө харахыетнай 10 часта «Медик» гэжэ элүүржүүлгын комплексдо уринабди.

▲ Һурагшадай дунда классическа барилдаагаар Советскэ районой түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн 10 часта «Богатырь» гэжэ хүүгэдэй клуб соо болохо байна.

▲ Баскетболоор Железнодорожно районой түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн 11 часта индустриально-педагогическа техникумэй спортзал соо үнгэргэгдэхэ.

▲ Предприятинууд болон эмхинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй дунда элүүржүүлгын спартакиадануд үнгэргэгдэнэ. Иимэ мүрысөөнүүд фабрика, заводуудта, һургуулинуудта, техникумүүдтэ, институдуудта болохо байна.

▲ Шатараар, даамаар профсоюзуудай спортын бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнүүд ЛВРЗ-гэй шатарай клуб соо үргэлжэлнөөр.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: индекс 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор —2-50-96, приемная —2-54-54, зам. редактора —2-68-08. зам. редактора —2-62-62, отв секретарь —2-50-52; секретариат —2-66-76; отделы. партийной жизни —2-60-91, пропаганды —2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта —2-69-58, культуры и школ —2-60-21, 2-57-63, информации — 2-34-05, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95, собственные корреспонденты: п. Баргузин — 91-1-44, п. Кырен — 91-7-18, Северобайкальск — 35-73, п. Хоринск —55-6-99.

Республиканская типография Госкомиздата Бурятской АССР ственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 1. Н-73034. Заказ № 96. Индекс

ТЕЛЕВИДЕНИ

Апрелиин 24-һөө майн 1 хүрэтэр

ВОСКРЕСЕНИ, 24

ЗАЛУУШУУЛАЙ ҺАНАЛАА НЭГЭДЭЛГЫН УЛАСХООРОНДЫН ҮДЭР АНДА ХОТОНУУДАЙ БҮХЭДЭЛХЭЙН ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00— Шэнэ һонин. 9.15— Ритмическэ гимнастика. 10.00— Телевизионно фотоконкурс. 10.15—«Спортлотогой» тираж. 10.30—«Будильник». 11.00—«Советскэ Союзда алба хэнэбі» 12.00—«Углөөнэй почто»— хүгжэмтэ дамжуулга. 12.30—«Аяншалагшадай клуб». 13.30—«Хүгжэмтэ киоск». 14.00 —«Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 15.00—«Подвиг Карамзина»— эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 15.25—«Залуушуул дуулана, хатарна». 15.40—««Уран шүлэгэй долгин дээрэ». 15.45—«Жизнь на земле»— эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. (Англи). 8-дахи сери. «Властелины воздуха». 16.40—«Умные вещи»— уран һайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. 19.00— Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.45— Воскресениин киноэал. 20.25—«Пацаны»— уран һайханай фильм. 22.00— Время. 22.35—««СССР—ПНР: шэнэ хараа замууд тээшэ». 00.35— Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—«Зарядкада зогсогты!» **«Ухаан бодол» гэһэн программа.** 9.15— Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. (Англи). 9.35— Н. В. Гоголь тухай. 10.35— Экономическа эрдэм мэдэсын үндэһэ һуури. 11.10—«Ород хэлэн». 11.40—«Объективтэ — ан амитад». 12.00—«Эрдэм ухаан: теори, туршалга, бодото байдал». 12.30—«Аяншалагшадай клуб». 13.30—«Чернобыль, ерээдүй тухай бодомжонууд». Академик В. А. Пегасов, СССР-эй АН-ай гэшүүн-корреспондент Л. П. Феоктистов, Лит... академик ... жуулгада ... «Государств... уран һайха... фильм. «Во... дэхи, 2-дох... культурно-... га. 18.00— ... — Г. Г. Не... бинар. 19... чемпионат... ниин сугл... данууд. 2... таксомотор... директорыг... тухай. 21... согты, ба... баадагша ... Время. 22... кая жен... фильм. 23... гимнастика... нат. 00.55—...

ПОНЕДЕЛЬНИК, 25

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«120 минута». 9.25 — Футболой шэнжэлэл. 10.20—«Пацаны»— уран һайханай фильм. 11.50—Шэнэ һонин (12.00 хүрэтэр). 16.30— Шэнэ һонин. 16.40—Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 16.50 —«Түсэбтэ табан жэл: хүнүүд ба ажал хэрэгүүд». 17.40— «Үхибүүдтэ ангуудай гүлгэд тухайв. 18.10—«Спрашивайте, мальчики»—баримтата фильм. **Улаан-Удэ.** 19.00—Байгал. **Москва.** 19.15—«Джо Половски— американский мечтатель»—баримтата фильм. (Баруун Берлин). 20.35—Мультфильм. 20.45 — Союзуудай байшангай Колонно зал соо поэт Л. И. Ошанинай зохёохы үдэшэ. 22.00— Время. 22.35— Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 22.45— Поэт Л. И. Ошанинай зохёохы үдэшын үргэлжэлэл. 00.05—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 00.15— Алма-Ата хотоһоо залуу багша А. Исхаков ба һургуулида заалгын ашаг үрэтэй арга тухайнь.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. **Һуралсалай программа.** 9.15— Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 9.35, 10.35— Хүгжэм. Хоёрдохи класс. 10.05, 12.05— Француз хэлэн. 11.05— СПТУ-гай һурагшадта. Эстетическэ хүмүүжүүлгэ. 11.35, 12.35— Түүхэ. 6-дахи класс. 13.05—«Парашюты на деревьях»— уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 14.10— Баримтата фильмүүд. 14.50— Шэнэ һонин. 15.00— Түрэһөөр 170 жэлэйнь ойдо. «Карл Маркс. Молодые годы»—7 серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. **Улаан-Удэ.** 18.00— Соносхолнууд. 18.10— Гүрэнэй буряад драмын академическэ театрай шэнэ зүжэгүүд тухай. 19.10— Байгал (буряадаар). 19.35— Бу... лаомониин ... РСФСР-эй ... К. Шулуу... сква. 20.1... праздникер... **Улаан-Удэ.** ... гүй олдоһ... киноочерк. ... заһаһарлалт... «Амгалан ... багашуулай... тэр ба тэр... тайшуулда... 22.35— Хуби... прожектор. ... рама. 00.15... — хүгжэмт...

ВТОРНИК, 26

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«120 минута». 9.35— А. Н. Островский. «На всякого мудреца довольно простоты»— Фильм-зүжэг. 16.30 — Шэнэ һонин. 16.45— Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 16.55— Пермиин телевидениин программа. 17.55— Сьерра-Леон тухай киноочерк. 19.20— Ахалагша классайхидта уран зохёолой викторина. 19.35— Мультфильм. 19.45— Москва хотодо шэнэ зоопарк барилгын асуудалнууд тухай. **Улаан-Удэ.** 20.15— Байгал. **Москва.** 19.10— Белоруссиин Коммунис партиин Гродненско горкомой хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай. 19.55—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.15—«Арадай аялга дуунууд». 20.25—«Колокол Чернобыля»— баримтата фильм. 22.00— Время. 22.30— Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 22.40—«Дэлхэйн һониной дээжһээ». 23.35—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 23.45— Белоруссиин Гүрэнэй филармониин арадай хүгжэмэй «Свята» ансамблиин концерт. 23.55 —Футбол. СССР-эй ба Болгариин суглуулагдамал команданууд.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. **Һуралсалай программа.** 9.25— Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 9.35, 10.35— Физикэ. 8-дахи класс. 10.05, 12.05 — Немец хэлэн. 11.05—СПТУ-гай һурагшадта . Астрономи. 11.35, 12.35. Түүхэ. 9-дахи класс. 13.05—«Парашюты на деревьях»— уран һайханай фильм. 2-дохи сери. 14.10— Баримтата фильмүүд. 14.55— Шэнэ һонин. 15.05—«Карл Маркс. Молодые годы»— телефильм. 2-дохи сери. **Улаан-Удэ.** 18.00 — Мультфильм. 18.10— Бар... сква. 18.45... лиин конц... 19.05— Ура... дээрэ. Ул... носхолнуу... хэлэжэ һур... най айлша... шуулай пр... 21.00—«Амг... гашуул!». ... скиин нэрэ... дын конц... 22.00— Вре... ган шэнэ... 22.40—«Вез... уран һайха... сери.

СРЕДА, 27

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«120 минута». 9.35—«Үхибүүдтэ ангуудай гүлгэд тухай». 10.05—«Аяншалагшадай клуб». 11.05— Шэнэ һонин (11.15 хүрэтэр). 16.30— Шэнэ һонин. 16.45— Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 16.55 —«Инженеры живых технологий»— баримтата фильм. 17.25 — Болонья хотодо хүүгэдэй дуунай конкурс. 18.25— Казахай ССР-эй Автомобильна харгынуудай министерствын предприятинуудай хамһабариин ажахынуудые хүгжөөлгэ тухай. **Улаан-Удэ.** 18.45—Байгал. **Москва.** 19.10— Белоруссиин Коммунис партиин Гродненско горкомой хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай. 19.55—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.15—«Арадай аялга дуунууд». 20.25—«Колокол Чернобыля»— баримтата фильм. 22.00— Время. 22.30— Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 22.40—«Дэлхэйн һониной дээжһээ». 23.35—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 23.45— Белоруссиин Гүрэнэй филармониин арадай хүгжэмэй «Свята» ансамблиин концерт. 23.55 —Футбол. СССР-эй ба Болгариин суглуулагдамал команданууд.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. **Һуралсалай программа.** 9.25— Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 9.35, 10.35— Физикэ. 8-дахи класс. 10.05, 12.05 — Немец хэлэн. 11.05—СПТУ-гай һурагшадта . Астрономи. 11.35, 12.35. Түүхэ. 9-дахи класс. 13.05—«Парашюты на деревьях»— уран һайханай фильм. 2-дохи сери. 14.10— Баримтата фильмүүд. 14.55— Шэнэ һонин. 15.05—«Карл Маркс. Молодые годы»— телефильм. 2-дохи сери. **Улаан-Удэ.** 18.00 — Мультфильм.

ЧЕТВЕРГ, 28

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«120 минута». 9.35— Ахалагша классайхидта уран зохёолой викторина. 10.50 — Футбол. Олимпийскэ турнирай шэлэн абалгын матч. СССР-эй ба Болгариин суглуулагдамал команданууд. Нүхэр ёһоной уулзалга Венгриин ба Англиин суглуулагдамал команданууд. 16.30— Шэнэ һонин. 16.45— Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 16.55—«У нас на подворье»— баримтата фильм. 17.15— Маринин АССР-эй Гүрэнэй дуунай-хореографическа «Мари эл»— ансамблиин концерт. **Улаан-Удэ.** 18.05—Байгал. **Москва.** 18.35—«...16 хүрэтэр ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда». 19.20— Мультфильмнүүд. 19.40 — Орон дотор түймэр сараха албанай байгуулагдаһаар 70 жэлдэ. 20.15—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.30— Футболоор нүхэр ёһоной уулзалга. ЧССР-эй ба СССР-эй суглуулагдамал команданууд. 22.00— Время. 22.35— Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 22.45—«Агаарай долгиндо хүгжэм».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.35— Байгаали шэнжэлгэ. 4-дахи класс. 9.55 — «Бородино» — баримтата фильм. 10.05, 12.05— Испан хэлэн. 10.55 — Баримтата фильм. 11.05— СПТУ-гай һурагшадта. Түүхэ. 11.35, 12.35 — Физикэ. 7-дохи класс. 13.05 —«Везучий человек»— уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 14.10—«Хочу танцевать»— баримтата фильм 14.30— Шэнэ һонин. 14.40—«Карл Маркс. Молодые годы»— телефильм. 3-дахи ... ухаан: теор... то байдал... —Соносхол... хоорондын... даар). 19.10— Бар... —Дээдэ ... ган шэнэ... 21.00—«Амг... гашуул!» ... гимнастика... аялга дуу... мя. 22.35... хэлэгын ... «Везучий ... ханай фильм...

ПЯТНИЦА, 29

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«120 минута». 9.35— Т. Шевченкын нэрэмжэтэ үгрэнэй оперо, баледэй академическэ театрай залуу солистнуудай концерт. 9.55— Мультфильм. 10.10—«Хүн ба хуули». 10.40—«Хубилган шэнэдхэлгын асуудалнууд». 11.25 — Шэнэ һонин. (11.35 хүрэтэр). 16.30— Шэнэ һонин. 16.45— Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 16.55— Украин арадай хоор дуулаха. 17.15— «Зоопарку снятся сны»— үхибүүдтэ фильм. 18.20— Багашуулда зорюулагдаһан дамжуулга. **Улаан-Удэ.** 18.50— Мультфильм. 19.00— Бэшүүрэй райондо соёлой үдэрнүүд. 19.40— Байгал. **Москва.** 20.10 —«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.30—«Һургуули ба ажабайдал». Л. А. Вознесенский дамжуулые хүтэлхэ. 22.00 — Время. 22.35 — Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 22.45—«Поет Андрей Миронов»— киноконцерт. 23.40—«Интерсигнал». 00.10— Мэдээсэлэй-хүгжэмтэ үдэшын дамжуулга.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. **Һуралсалай программа.** 9.15— Баримтата фильм. 9.35, 10.35—«Оршон тойронхи дэлхэймнай». 9.55— Баримтата фильм. 10.05, 12.10— Англи хэлэн. 10.55—«Летописец Сибири»— баримтата фильм. 11.05 — СПТУ-гай һурагшадта. Түүхэ. 11.35, 12.40— Түүхэ. 7-дохи класс. 12.00— Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 13.05—«Везучий человек»— уран һайханай фильм. 2-дохи сери. 14.10— Бүхэсоюзна хүгжэмэй «Мэрцишор» гэжэ XXII фестивальда хабаадагшадай концерт. 15.00— Шэнэ һонин. 15.10— —«Карл Маркс. Молодые годы»— телефильм. 4-дэхи сери. **Улаан-Удэ.** 17.45—«Дэлхэй дээрэ хододоо амгалан тайбан байг лэ». 18.10—«Буряадаар хэлэ... —Байгал ... 18.50— В. А... 19.40 — ... **Улаан-Удэ.** ... хүүгэд, ... (буряадаар... шэнгүүдэрэ... «Амгалан ... шуулі» ... бүмбэгөөр ... хоорондын... Фольклорн... церт. 22.0... Хубилган ... жектор. ... «На заре ... 23.20— Бас...

СУББОТО, 30

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«120 минута». 9.35— Москвагай Кремлиин комендатурын жэшээтэ оркестрэй концерт. 10.00— Багашуулда зорюулагдаһан дамжуулга. 10.30— А. М. Коллонтай тухай баримтата фильм. 11.10 — Фортепианна хүгжэмэй концерт. 11.30— Уншагшадай бүхэсоюзна конференци. «Москва» журнал. 12.45— Фольклорно ансамблиин концерт. 13.00 —«Бултанда ба хүн бүхэндэ». 13.30—«Социалис оронуудта». 14.00—«Гори, гори ясно»— уран һайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. 16.35— Залуушуулай сэрэгэй-патриотическа хумүүжүүлгэ. 17.45—1. ВНР-эй Министрнүүдэй Советдэй Түрүүлэгшэ Карой Гростой уулзалга. (Венгриин телевидени). 2. «Манай Европодохи байшан». 18.50—Баримтата фильм. 19.20—«Дуун-88». 20.40—«Витя Глушаков — друг апачей» — уран һайханай фильм. 22.00 — Время. 22.35— Мария Биешутэй танилсалга. 00.05— Телевизор харагшадай анхаралда. 00.40— Шэнэ һонин. 00.45 — Гадаадын эстрадын артистнуудай концерт.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. **«Ухаан бодол» гэһэн программа.** 9.15— Студи «Карантнуудтай» танилсуулна. 10.00— Тэмсэлэй ба буруушаалгын дуунууд. 11.00—«Элүүр энхэ байлга». 11.50— Шинии ленинскэ библиотекэ. 12.30— «Һургуули. Хубилалтануудай саг». 13.20— Киноальманах. 14.20— Ородой соёл болбосорол тухай хөөрөөнүүд. 15.00 — «Очевидное-невероятное» улыбкой — киноконцерт». 13.20— Баримтата фильмүүд. 14.10—СССР-эй арадуудай дуу, хатар. 14.40—**Москва. Улаан талмай. Ажалшадай һаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын үдэр — Майн 1-дэ зорюулагдаһан дамжуулга.** 17.00— Баримтата фильм. 17.20—«Бултa хүнүүд циркдэ дуратай». 18.05—«Фантастика мультипликацида. 18.35— Уран шүлэгэй долгин дээрэ. 18.40— Арадай уран бэлигэй телепрограммануудай уласхоорондын фестивалиин түгэсхэлэй концерт. 20.15—«Любовь и голуби»— кинокомеди. 22.00—**Ажалшадай һаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын үдэр — Майн 1-ээ һайндэр тухай репортаж.** 23.00 — Эстрадна дамжуулга.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.20 — Залуушуул дуулана, хатарна. 9.40 —Баримтата фильм. 10.00 — Концерт-вальс. 10.35—«Счастливый мир детства» — баримтата фильм. 11.10 — И. О. Дунаевскиин хүгжэм. 12.10 —«Товарищ Красин уполномочен...» — баримтата фильм. 13.10— ГАБТ-ын квинтет наадаха. 13.25 — «Революциин уран зураашад». 14.10 — СССР-эй арадуудай дуу хатар. 14.40 — **Москва. Улаан талмай. Ажалшадай һаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын үдэр —Майн 1-дэ зорюулагдаһан дамжуулга.** Һүүлээ... дуунууд. ... нүүд. 17... ная гранит... уран һайха... фильм. «Кр... хи, 2-дохи ... «Мультипли... хонууд». ... нойрсогты, ... Моодонуудай... суулна. 22.0... **налаа нэгэ... дын үдэр — ... дэр тухай ...** «Веселые ... ханай фильм...